

AGSM

Pracovná skupina pre slovanské menšiny

Impresum

© Všetky práva vyhradené: 2024 FUEN - Federálna únia európskych národností
www.fuen.org

Prvé vydanie (nemecká verzia)

December 2019

Redakcia

Matic Germovšek Žnidaršič

Slovenský preklad 2024

Monika Popovičová

Redakcia, korektúry

Alžbeta Hollerová-Račková

Júlia Kuczik

Grafická úprava

MARGO Grafický dizajn

Vydal: Mgr:

FUEN / AGSM Coordination Schiffbrücke 42

D-24939 Flensburg

Deutschland Tel: +49 461/12855

Email: agsm@fuen.org

Domovská stránka: www.agsm.fuen.org

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern, für Bau
und Heimat

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Celoštátna
slovenská
samospráva v Maďarsku
ORSZAGOS SZLOVAK ÖNKORMÁNYZAT

Obsah

Impresum

1. Slovo na privítanie
2. Prehľad a mapa členských organizácií
3. Slovanské menšiny sa predstavujú:
KAŠUBOVIA V POĽSKU.....10
CHORVÁTI ŽIJÚCI V TALIANSKOM MOLISE.....12
BURGENLANDSKÍ CHORVÁTI V RAKÚSKU.....14
CHORVÁTI V SRBSKU.....16
LEMKOVIA V POĽSKU.....18
MACEDÓNCI V ALBÁNSKU.....20
MACEDÓNCI V GRÉCKU.....22
POLIACI V ČECHÁCH.....24
POMÁCI V BULHARSKU.....26
POMÁCI V GRÉCKU.....28
RUSÍNI V ESTÓNSKU.....30
KARPATSKÍ RUSÍNI NA UKRAJINE.....32
RUSÍNI V MAĎARSKU.....34
SRBI V CHORVÁTSKU.....36
SLOVÁCI A ČESI V RUMUNSKU.....38
SLOVÁCI V ČESKEJ REPUBLIKE.....40
SLOVÁCI V MAĎARSKU.....42
SLOVINCÍ V TALIANSKU.....44
KORUTÁNSKI SLOVINCÍ V RAKÚSKU.....46
LUŽICKÍ SRBI V NEMECKU.....48
ČESI V CHORVÁTSKU.....50
ČESI NA SLOVENSKU.....52
BIELORUSI V ESTÓNSKU.....54
ČIERNOHORCI V ALBÁNSKU.....56
STREŠNÁ ORGANIZÁCIA „ ÚNIA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN
ESTÓNSKA“.....58
STREŠNÁ ORGANIZÁCIA „ZHROMAŽDENIE NÁRODNOSTÍ
UKRAJINY“.....59
4. Koordinácia a aktivity AGSM
5. Kontaktné informácie
6. O FUEN
7. Zoznam referencií a vyhlásenie o odmietnutí zodpovednosti

Vážení čitatelia,

vítam vás v mene Federálnej únie európskych národnostných menšín. Naša organizácia, ktorá v roku 2019 oslávila 70. výročie svojho vzniku, je hlavným obhajcom a najväčšou strešnou organizáciou autochtónnych národnostných menšín, národnostných a jazykových skupín v Európe. Pod jej záštitou sa v súčasnosti združuje viac ako 100 členských organizácií z 35 európskych krajín, pričom každý rok pribúdajú noví členovia. FUEN je vzájomne sa podporujúca organizácia zastupujúca záujmy európskych menšín na regionálnej, národnej a najmä európskej úrovni.

S kancelármi vo Flensburgu, Berlíne a Bruseli sme hlasom menšín v medzinárodných organizáciách, v Európskej únii, Rade Európy, Organizácii spojených národov a OSCE. Naším cieľom je zachovávať a podporovať identitu, jazykovú rozmanitosť a obrovské kultúrne dedičstvo, ktoré menšiny ponúkajú.

V posledných rokoch dosiahla organizácia FUEN významný úspech. V roku 2019 sa náš jubilejný kongres, ktorý je najväčším stretnutím európskych menšín s viac ako 270 účastníkmi z celej Európy, konal v Bratislave. Práca na Minority SafePack Initiative - pravdepodobne najambicióznejší projekt FUEN – pokračuje. Zhromaždili sme 1 128 385 vyhlásení o podpore a ochrane kultúry európskych autochtónnych národnostných menšín a jazyka a predložili sme naše myšlienky Európskej komisii.

Na nadchádzajúce roky máme niekoľko plánov a projektov, vrátane hlavného športového a kultúrneho podujatia EUROPEADA - majstrovstiev Európy vo futbale autochtónnych národností a národnostných menšín, kde máme podporu UEFA, Fóra európskych menšinových regiónov, ako aj stretnutia viacerých pracovných skupín.

Sme obzvlášť hrdí na jazykové a tematické pracovné skupiny FUEN. V súčasnosti existuje päť pracovných skupín, z ktorých najstaršia - Pracovná skupina nemeckých menšín - bola založená v roku 1991.

V nedávnej histórii Európy a v rôznych regiónoch sa slovanské komunity stretávali v ozbrojených a politických konfrontáciách. Osobitne ma teší, že členské organizácie zastupujúce veľmi odlišné komunity spolupracujú v AGSM – Pracovnej skupine slovanských menšín - s cieľom riešiť to, čo ich spája, a pomôcť im prekonať odlišnosti, ktoré kedysi považovali za rozdeľujúce. AGSM, podobne ako všetky naše pracovné skupiny, pracuje na budovaní mostov nielen medzi menšinovými skupinami, ale aj medzi menšinovými spoločenstvami a štátmi a väčšinovými spoločnosťami, v ktorých žijú.

Ocenil som, že som bol hosťom na viacerých stretnutiach Pracovnej skupiny slovanských menšín, kde som sa stretol s nadšenými a obetavými zástupcami a dozvedel som sa veľa o každodennom živote a problémoch rôznych skupín. Zúčastnil som sa na viacerých stretnutiach, vrátane spomienkových podujatí a ľudových slávností. Tie boli starostlivo naplánované a boli realizované s výnimočnou pohostinnosťou.

Som presvedčený, že pracovné skupiny rozšíria sieť menšín, zároveň budú podporovať výmenu názorov a kompetencií, navrhovať stratégie riešenia problémov a vo všeobecnosti presadzovať záujmy európskych autochtónnych menšinových skupín.

Prajem všetkým členom Pracovnej skupiny slovanských menšín veľa ďalších úspešných stretnutí, nezabudnuteľných podujatí a hodnotnej spolupráce na posilnenie väzieb medzi ich organizáciami a v rámci európskej rodiny menšinových spoločenstiev!

Loránt Vincze

Prezident FUEN

Člen Európskeho parlamentu

Vážená rodina AGSM, drahí priatelia!

Dovoľte mi povedať pár slov o histórii AGSM.

Už pred zjednotením Nemecka sme my, Lužickí Srbi, cítili silnú potrebu patriť k tejto európskej menšinovej organizácii. Zároveň sme sa usilovali dosiahnuť spoluprácu s ďalšími slovanskými členskými organizáciami z krajín východnej a južnej Európy. V roku 1992 sme zorganizovali vôbec prvý kongres FUEN v Cottbuse v Lužici.

To bol dôvod, prečo sme zvažovali založenie Slovenskej pracovnej skupiny pod záštitou FUEN. Po niekoľkých diskusiách s predsedníctvom a s rozhodujúcou podporou pána Goßmanna, štátneho tajomníka Spolkového ministerstva vnútra, sa nám podarilo zostaviť AGSM v roku 1996. Domowina - Zväz Lužických Srbov, ako členská organizácia súhlasila s prípravou a realizáciou každoročných seminárov. My sme usporiadali 20 seminárov, pričom sa vždy jeden seminár konal v Lužici a jeden v miestnej slovanskej členskej organizácii.

Najdôležitejším cieľom seminárov bola výmena skúseností a získanie informácií o pozitívnych príkladoch zachovávaní a udržiavania, ako aj využívania menšinového jazyka a kultúry.

Okrem iného sme si tak vymenili skúsenosti s metódami výučby jazykov pre deti, spôsobmi revitalizácie menšinových jazykov, úspešnými modelmi škôl a vzdelávaním, ako aj samosprávnym modelom. Na programe boli aj témy od modelov kultúrnej autonómie, politickej participácie a práce vo výboroch až po jazyk národností v médiách. V neposlednom rade je dôležitou témou do budúcnosti aj digitalizácia menšinových jazykov, najmä pre národnosti, ktoré nemajú materinskú krajinu.

Najdôležitejším výsledkom seminárov však bol prenos a aplikácia pozitívnych skúseností iných národností do vlastnej situácie a ich príslušná modifikácia, čím sa vytvorila väčšia motivácia v rámci vlastného kontextu. Vzhľadom na to budeme semináre AGSM využívať aj v budúcnosti.

A v tejto súvislosti by som chcel všetkým členským organizáciám a účastníkom zaželať veľa úspechov.

Bernhard Ziesch

Bývalý hovorca a zakladateľ AGSM

Vážení členovia AGSM, vážení čitatelia!

Keďže patríam k Lužickým Srbom, ktorí sú jednou z najmenších slovanských národností, ktoré nemajú materinskú krajinu, viem, aká dôležitá je solidarita a podpora. Tejto solidarity sa nám, Lužickým Srbom v Nemecku, dostáva každý deň od našich blízkych susedov v Poľsku a Českej republike. Duch podpory a vzájomného porozumenia je aj základom činnosti Pracovnej skupiny slovanských menšín FUEN. Vo svete rastúceho napätia a konfliktov musí byť naším hlavným záujmom sústrediť sa na spoločné témy a na vyrovňovanie záujmov.

Alfons Mucha, český maliar Slovenskej epopie (The Slav Epic) napísal v roku 1928: „Musíme žiť v nádeji, že sa ľudstvo zblíži a že čím lepšie si budeme rozumieť, tým ľahšie to bude.“

AGSM poskytuje skvelú príležitosť prežiť kultúrnu a jazykovú rozmanitosť. Môžeme sa navzájom s úctou učiť o histórii slovanských národností, ktorá často vedie k ich potlačaniu a konfliktom. Dôležitým poučením z minulosti je, že národné obrodenie nevzniká samo od seba. Dôležitou úlohou do budúcnosti je pracovať na otvorenej, pluralitnej a spravodlivej spoločnosti. Okrem toho musíme spoločne pracovať na tom, aby sme zabezpečili zachovanie práv národností. V súčasnosti zažívame tendencie zvrátiť to, čo sa dosiahlo. Dochádza k postupnej alebo otvorenej demontáži demokracie a právneho štátu.

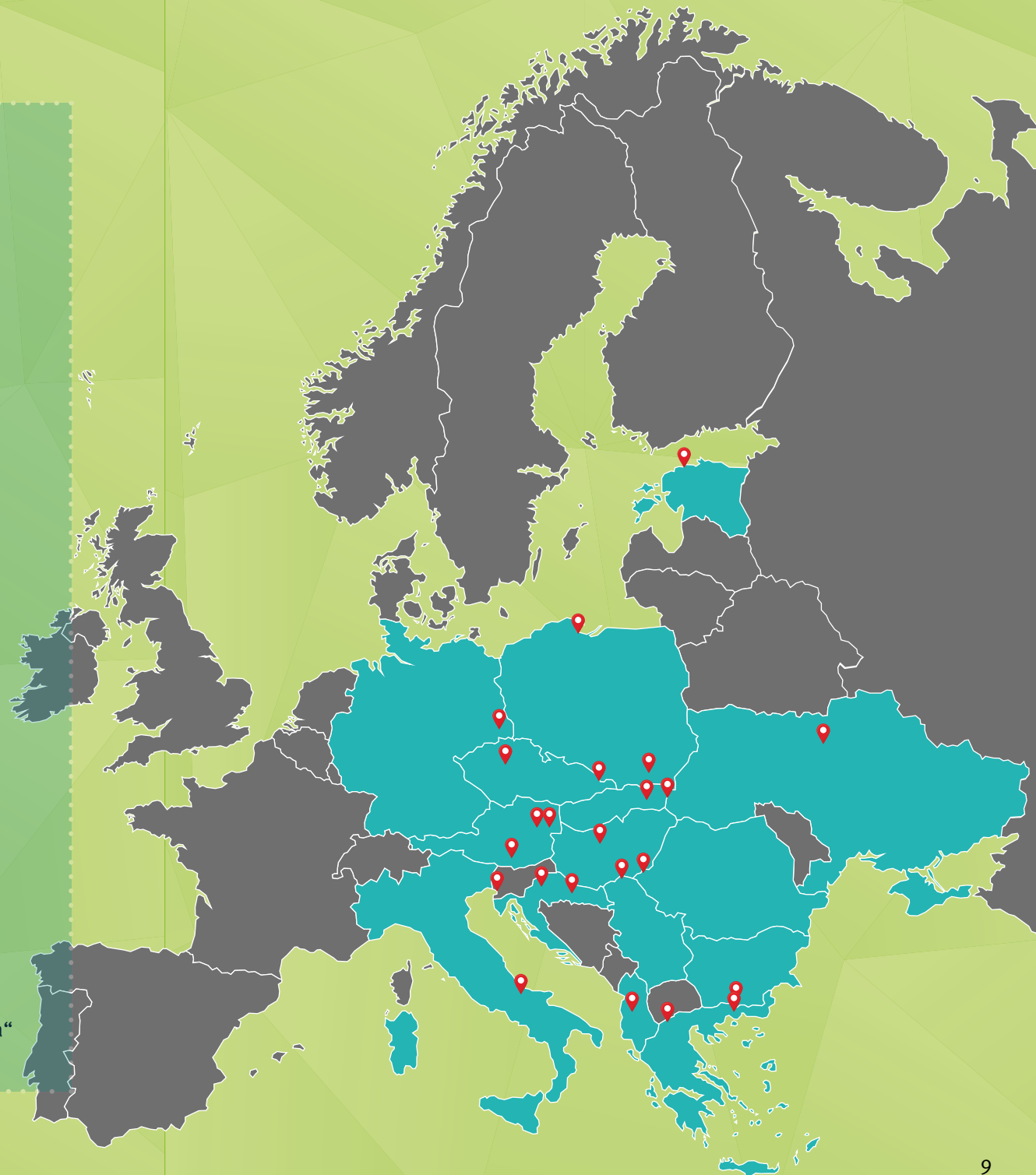
Obmedzovanie práv menšín nie je len otázkou, ktorá sa týka konkrétnej krajiny, ale týka sa nás všetkých v Európe. Ide o poriadok v oblasti mieru a slobody pre nás všetkých. Je dôležité vyvinúť maximálne úsilie na ďalšie zabezpečenie práv menšín. Okrem kultúrnej výmeny preto vidím obrovský význam politickej výmeny a spolupráce v rámci AGSM. Stále dôležitou úlohou je otvárať nové možnosti verejnej prezentácie a vzájomnej výmeny. Táto brožúra je jedným zo stavebných kameňov, okrem webovej stránky a bulletinu, na prezentáciu našich slovanských národností širokej verejnosti.

Teším sa na mnohé osobné stretnutia a úspešnú spoluprácu. Wutšoby žěk za wasu dowěru. Wjaselim se na gromadne žěto

Dr. Hartmut S. Leipner

Hovorca AGSM

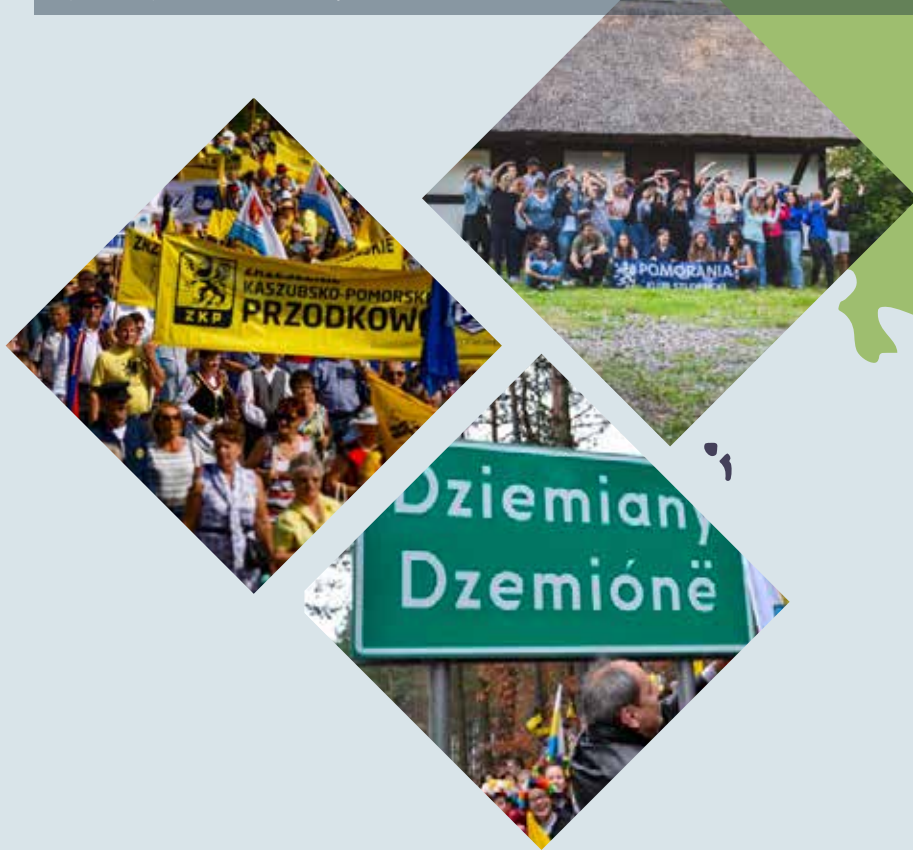
1. Chorvátsky kultúrny spolok v Burgenlande
2. Národnostná rada korutánskych Slovincov
3. Spoločenstvo korutánskych Slovincov
4. Chorvátske centrum pre kultúru, vzdelávanie a politiku
5. Macedónske združenie „Ilinden“ - Tirana
6. DOMOWINA - Zväz Lužických Srbov
7. Mimovládna organizácia Ruská škola Estónska
8. Celoštátna slovenská samospráva v Maďarsku
9. Koordinačná rada a zástupca českej menšiny v Chorvátsku
10. Srbská národná rada v Chorvátsku
11. Konfederácia slovinských organizácií v Taliansku
12. Slovinský kultúrny a hospodársky zväz
13. Zväz Slovincov v Taliansku
14. Spolok karpatských Rusínov na Ukrajine
15. Celoštátna rusínska samospráva v Maďarsku
16. Demokratický zväz Chorvátov vo Vojvodine
17. Nadácia „Agostina Piccoli“
18. Demokratický zväz Slovákov a Čechov v Rumunsku
19. Európsky inštitút - Pomak
20. Kongres Poliakov v Českej republike
21. Zväz vzdelávacích a charitatívnych spolkov v Estónsku
22. Združenie Bielorusov v Estónsku
23. Dúha: Strana macedónskej menšiny v Grécku
24. Panhelénske združenie Pomákov
25. Slovinský zväz v Taliansku
26. Združenie Lemkov v Poľsku
27. Kašubsko-pomoranské združenie
28. Český spolok na Slovensku
29. Čiernohorská komunita v Albánsku „ZCGA“ – Elbasan
30. Strešná organizácia „Únia národnostných menšín Estónska“
31. Strešná organizácia „Zhromaždenie národností Ukrajiny“

Kašubovia v Poľsku

Kašubovia sú pomoranského pôvodu a sú poslednou slovanskou pomoranskou komunitou, ktorá si zachovala vlastnú kultúru a jazyk. Kašubovia obývajú prevažne severné Poľsko v blízkosti Baltského mora, oblasť, ktorá bola predtým súčasťou Východného Pomoranska a potom Západného Pomoranska, a teda historicky bola striedavo pod poľskou a nemeckou vládou. To sa odráža v jazyku, ktorý obsahuje niekoľko výrazov odvodených z nemčiny, napríklad „Rumtopf“. Jazykom hovorí 50000 ľudí a existuje 50 nárečových variantov. Existujú rôzne hypotézy o tom, ako vznikol názov „Kašubovia“. Jedinou istotou je, že sa prvýkrát spomína v dokumente z roku 1283. Asimilácia a germanizácia ovplyvnili rozsiahle oblasti starobylej Kašubie, ako aj početné kultúrne a jazykové tradície. Až v posledných 150 rokoch sa podarilo oživiť zmysel pre identitu menšiny. Kašubčina sa v súčasnosti vyučuje v školách, pričom viaceré skupiny zachovávajú svoje kultúrne dedičstvo a spisovný jazyk. Oskar Matzerath z románu Güntera Grassa „Plechový bubienok“ je pravdepodobne najznámejšou kašubskou postavou v literatúre.

Kašubsko-pomoranské združenie je mimovládna regionálna organizácia združujúca Kašubov (Pomorancanov), Kočovníkov a ďalších záujemcov o regionálne problémy Kašubsku a Pomoranska v severnom Poľsku. Bolo založené v roku 1956 a od roku 1993 je členom FUEN. Jej sídla sú v Gdaňsku, v Poľsku. Kašubská jazyková rada (kašubsky: Radzëzna Kaszëbsczégò Jãzëka; poľsky: Rada Języka Kaszubskiego) je orgán v rámci Kašubsko-pomoranského združenia, ktorý pestuje a propaguje kašubský jazyk. Od roku 1963 vychádza mesačník s názvom „Pomerania“ a existujú rôzne týždenníky. Kašubčina sa vysiela aj v rozhlase a televízii. Najznámejším Kašubom je dnes Donald Tusk, bývalý poľský premiér, bývalý predseda Európskej rady a bývalý predseda Európskej ľudovej strany.

**Kašubsko-pomoranské združenie /
Kaszëbskò Pòmòrsczë Zrzeszenié /
Kaszëbskò Pòmòrsczë Zrzeszenié**

ul. Straganiarska 20-23
PL-80837 Gdaňsk / Danzig
Poland

www.kaszubi.pl
biuro@kaszubi.pl

Telefon: +48 0583012731
Facebook: [Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie](https://www.facebook.com/ZrzeszenieKaszubsko-Pomorskie)

Ahoj – **Witój**
Vitajte – **Witôj**
Ako sa máte? – **Jak sã mosz?**
Dobré, ďakujem. – **Dobrze,
dzãkùjã.**
Moje meno je.. – **Móm na miono...**
Mimoriadne vtipné slovo:
**szërmëcel / dżıldzëzna (chaos),
dżiblówka (swing)**

Chorváti žijúci v talianskom Molise

Chorvátska menšina v talianskom regióne Molise má pôvod v 15. a 16. storočí, keď Chorváti utekli pred osmanskými nájazdníkmi.

Chorvátske osady vznikali pozdĺž celého talianskeho pobrežia Jadranského mora, od Marche po Apúliu. Chorváti boli srdečne prijatí v okresoch a dedinách, ktoré boli väčšinou riedko osídlené. Dnes však chorvátska menšina žije len v malom regióne Molise. Chorvátsku menšinu tvorí približne 2 200 osôb, ktoré žijú v obciach Montemitro, Acquaviva Collecroce, San Felice del Molise a Tavenna. Dediny sa nachádzajú vo vnútrozemí, v oblasti prírodného, historického a archeologického charakteru. Nachádzajú sa tu napríklad sväté miesta z rímskej a samnitskej éry.

Približne polovica chorvátskych obyvateľov Molise hovorí pôvodným chorvátskym jazykom, ktorého zachovanie je v súčasnosti mimoriadne náročnou úlohou. Okrem toho molišskí Chorváti neboli formálne uznaní za menšinu, a preto nemajú nárok na právne a politické zastúpenie. Ich jediná právna ochrana vyplýva z ich postavenia jazykovej menšiny. Za zachovanie svojho jazyka a zvykov vedú molišskí Chorváti kampaň najmä prostredníctvom mimovládnych organizácií. Oficiálne inštitúcie však uznávajú ich príslušnosť k chorvátskej menšine a udržiavajú kontakty s chorvátskymi diplomatickými a politickými zastúpeniami. Spoločenské a kultúrne aktivity sa väčšinou zameriavajú na tradície a pôvod komunity.

Nadácia „Agostina Piccoli“, ktorá vznikla v roku 1999 a od roku 2018 je členom FUEN, organizuje podujatia predovšetkým na ochranu jazyka a podporuje mnohé lingvistické a historické výskumné iniciatívy. Jazyk molišských Chorvátov, ktorí sa vo svojej materinskej reči nazývajú „Kroate iz Moliza“, je chorvátskym dialektom, ktorý sa vyznačuje stáročnou izoláciou od ostatných slovanských jazykov. Tento jazyk sa často označuje ako „na-našo“ (po našom). Jedným z najvýznamnejších podujatí organizácie je literárna súťaž, v rámci ktorej sa publikuje próza a poézia v chorvátskom jazyku Molise.

**Nadácia „Agostina Piccoli“ /
Fonda zione „Agostina Piccoli“**

Via Marconi SN
I-86030 Montemitro
Italy

<http://www.mundimtar.it>
fondazione.piccoli@gmail.com

Telefon: +39 0874 877747
Facebook: [Minoranza.Linguistica.Croata](https://www.facebook.com/Minoranza.Linguistica.Croata)

Ahoj – Zdravo
Vitajte – Dobro dol
Ako sa máte? – Kako grede?
Dobre, ďakujem. – Dobro, huala.
Moje meno je... – Ja se zovem...
Mimoriadne vtípné slovo/výrok:
Naše čeljade su dol iz one bane mora.

Burgenlandskí Chorváti v Rakúsku

V 16. a 17. storočí predkovia burgenlandskej chorvátskej menšiny v Rakúsku emigrovali do Rakúska z rôznych častí Chorvátska. Územie burgenlandských Chorvátov bolo v dôsledku zmien hraníc po prvej svetovej vojne rozdelené, preto v súčasnosti žijú v Rakúsku, Maďarsku, na Slovensku a v Českej republike.

Chorváti obývajú dediny roztrúsené po celej spolkovej krajine Burgenland. Mnohí burgenlandskí Chorváti sa v medzivojnovom období usadili vo Viedni a táto etnická skupina tu zostala dodnes. Predpokladá sa, že túto menšinu v Burgenlande, Viedni, Maďarsku, na Slovensku a v Českej republike tvorí 50 000 až 60 000 osôb. V Rakúsku sú uznávaní ako etnická skupina, hoci nemajú vlastné politické zastúpenie. Článok 7 Rakúskej štátnej zmluvy z roku 1955 zaručuje práva etnických skupín. V súčasnosti je najťažšou výzvou silná asimilácia.

Medzi týždenníky, ktoré vydáva etnická skupina, patria Hrvatske Novine a cirkevný denník Glasnik. Existujú aj ďalšie publikácie, napríklad Glasilo (vydáva HKD), ktoré vychádza štyrikrát ročne. Rakúsky národný rozhlas vysiela každý deň 42 minút, zatiaľ čo Dobar dan Hrvati v chorvátčine sa vysiela každú nedeľu. Okrem toho existuje komerčná televízia, ktorá vysiela programy pre menšinu.

Burgenlandskí Chorváti alebo Gradišćanski Hrvati sa líšia jazykom a zvykmi. Z jazykového hľadiska sa delia na dve kategórie: „Čakavci“ a „Štokavci“ - rozlišujú sa podľa toho, ako vyslovujú slovo „čo“, pričom jedna skupina hovorí „ča“ a druhá „šta“.

Jazyk burgenlandských Chorvátov bol štandardizovaný a líši sa od súčasnej štandardnej chorvátčiny, úradného jazyka Chorvátska.

Chorvátske centrum pre kultúru, vzdelávanie a politiku sa považuje za medzikultúrnu inštitúciu, ktorá spolupracuje s viacerými spolkami a inštitúciami z Viedne, Burgenlandu, iných spolkových krajín a susedných štátov. Poskytuje nové pohľady a možnosti pre rast etnickej skupiny, ako aj uľahčuje spoluprácu s inými spoločenstvami a väčšinovým obyvateľstvom. Bola založená v roku 1994 a od roku 2012 je členom FUEN.

Hrvaško kulturno društvo na Gradišćanskem
Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću

Dr. Lorenz-Karallstraße 23
A-7000 Eisenstadt/Željezno
Austrija / Austria

www.hkd.at
ured@hkd.at

Telefon: +43 268266500
Facebook: [Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću](https://www.facebook.com/Hrvatsko.kulturno.drustvo.u.Gradišću)

Hrvaški center za kulturo, izobraževanje in politiko
Hrvatski centar za kulturu, obrazovanje i politiku

Schwindgasse 14
A-1040 Wien
Austria

<http://www.hrvatskicentar.at>
ured@hrvatskicentar.at

Telefon: +43 1 504 63 54
Facebook: [Hrvatski Centar](https://www.facebook.com/Hrvatski.Centar)

Ahoj – Zdravo
Vitajte – Dobro došli
Ako sa máte? – Kako ide?
Dobro, ďakujem – Hvala, dobro.
Moje meno je... – Zovem se ...
Vtipné slová:
čmrlj = Hummel
pošešuknut = niekto bláznivý

Chorvátsky kultúrny spolok v Burgenlande (HKD) sa venuje zachovaniu, ochrane a upevňovaniu chorvátskej etnickej skupiny v Burgenlande, Viedni, na Slovensku a v Maďarsku. Jeho hlavnou víziou je „mať možnosť žiť chorvátsku identitu v Rakúsku - s rovnakými právami, rovnakými príležitosťami a bez strachu“. Organizácia existuje od roku 1929 a členom FUEN sa stala v roku 1958. HKD a početné chorvátske spolky sa podieľajú na širokej škále aktivít. Patrí medzi ne: vydávanie kníh (vrátane detských), vytvorenie online slovníka, organizovanie podujatí, koncertov, prednášok a speváckych/recitačných súťaží pre deti a mládež, jazykové týždne, vydávanie CD a predovšetkým vytváranie vlastnej webovej stránky. Združenie každoročne organizuje tradičný burgenlandský chorvátsky ples vo Viedni.

Chorváti v Srbsku

Autonómnou oblasť Vojvodina na severe Srbska geograficky vymedzuje tok Dunaja, pohorie Fruška Gora a najstarší národný park v krajine s rovnakým názvom.

Z kultúrneho hľadiska bola vždy rozmanitá: okrem Srbov, Maďarov, Slovákov, Rumunov, Bulharov a iných etnických skupín je domovom 2,4 % Chorvátov a Šokcov (Šokatov), ako aj niektorých bunjevských Chorvátov (Bunjevcev).

Chorvátčina je teda jedným zo šiestich úradných jazykov pokrajiny a pokrajinský parlament vydáva publikácie v chorvátčine, ako aj v ostatných úradných jazykoch. Chorvátska menšina je oficiálne uznaná od roku 2002. Subotica, druhé najväčšie mesto vo Vojvodine, je regionálnym centrom chorvátskej menšiny. Vďaka svojej kultúrnej rozmanitosti si mesto vyslúžilo prezývku „mesto tolerancie“. V Subotici boli založené rôzne chorvátske združenia a dve chorvátske politické strany.

Menšina oslavuje niekoľko tradičných sviatkov. Bunjevskí Chorváti napríklad pred začiatkom kresťanského pôstu organizujú karneval, na ktorom sa okrem iného podáva tradičné pečivo. V Subotici sa slávi dožinkový festival ku koncu obdobia zberu úrody, keď sa vyrábajú slamené výrobky a konajú sa ďakovné bohoslužby.

Demokratická aliancia Chorvátov vo Vojvodine - bola založená v roku 1990 v meste Subotica. Jej cieľom bolo zjednotiť záujmy všetkých Chorvátov vo Vojvodine prostredníctvom spoločnej politickej organizácie a pomôcť formovať proces demokratizácie vtedy mladého parlamentu Srbskej republiky. Aliancia je členom FUEN od roku 1993. Strana rýchlo založila pobočky v susedných obciach, ako aj mládežnícke krídlo.

Ahoj – Bok
Vitajte – Dobrodošli
Ako sa máte? – Kako si?
Dobro, ďakujem. – Dobro,
hvala.
Moje meno je... – Moje ime je ...
Vtipné slová:
najnezainteresiraniji

Demokratično združenje Hrvata u Vojvodini
Demokratski Savez Hrvata u Vojvodini

Beogradski Put 31
SRB - 24000 Subotica

www.dshv.net
office@dshv.net

Telefon: +38 124524977
Facebook: [DSHV - Demokratski savez Hrvata u Vojvodini](#)

Lemkovia v Poľsku

Lemkovia sú jednou z deviatich uznaných národností v Poľsku. Podľa sčítania ľudu z roku 2002 žije v Poľsku 5 863 Lemkov, čo predstavuje 0,01 % obyvateľstva. Pochádzajú z lemkovského regiónu (poľsky łemkowszczyzna) v Beskydách, pohoria v Západných Karpatoch. Tento kopcovitý región na juhovýchode Poľska sa rozprestiera od mesta Salinka a rieky San na východe po ústie riek Solyanka a Poprad na západe. Ďalšie časti regiónu Lemko sa nachádzajú na Slovensku a Ukrajine. Po prvej svetovej vojne existovala niekoľko mesiacov Lemkovská rusínska republika, kým nebola pripojená ku Poľsku.

Počas operácie „Visla“ v roku 1947 boli Lemkovia násilne presídlení do rôznych častí Poľska vrátane Dolného Sliezska, Pomoranska a Mazúrska, s cieľom posilnenia ich asimilácie. Nie všetci Lemkovia sa považujú za nezávislú menšinu; niektorí sa považujú za Karpatských Rusínov, zatiaľ čo iní sa považujú za súčasť ukrajinskej menšiny. Preto vychádzajú lemkovské noviny ako príloha ukrajinského týždenníka Nasze Słowo. Ďalšie periodiká vychádzajú samostatne štyrikrát ročne.

Deti sa v menšinových školách môžu učiť v rodnom jazyku Lemkov - západoslovanskom dialekte ruštiny - a v školskom roku 2005/06 sa na takýchto hodinách zúčastnilo 295 žiakov.

Múzeum lemkovskej kultúry, ktoré sa nachádza v obci Zydranowa, je pre menšinu dôležitým miestom pri vyrovnávaní sa so svojou históriou a pri vyjadrovaní svojej identity.

Zväz Lemkov sa od svojho založenia v roku 1989 a od roku 1996 ako člen FUEN venuje rozvoju a podpore lemkovského národného povedomia. Kultúrne a vzdelávacie aktivity sú zamerané na miesto pôvodu národnosti a iné geografické regióny. K osobitným podujatiam patrí každoročné spoločenské a vzdelávacie stretnutie „Lemkiska Vatra“, ktoré sa koná pod heslom „cez tradíciu do budúcnosti“, vydávanie štvrťročníka Vatra a výučba jazyka.

**Društvo Lemkov na Poľskom /
Об'єднання лемків**

ul. Jagielly 2
PL-38-300 Gorlice
Poland

www.lemkounion.republika.pl
lemkounion@poczta.onet.pl

Telefon: + 48 18 353 29 06
Facebook: [Zjednoczenie łemków](#)

Macedónci v Albánsku

Macedónska menšina vznikla v pohraničných oblastiach krajiny s príchodom jej nezávislosti a založením Albánskeho kráľovstva v roku 1912, ktorého hranice existujú dodnes. Medzi osídlené oblasti patria Golo Brdo, Debar Pole, Gorija, Mala Presba a Gora. V hlavných mestách krajiny dnes žijú aj príslušníci macedónskej menšiny. V celej Albánskej republike je približne 120 000 ľudí príslušníkmi národnosti, ktorá sa v macedónčine nazýva Македонско национално малциство во Република Албанија.

Hoci je macedónska menšina oficiálne uznaná, nie je náležite chránená. Okrem iného je v oblastiach Golo Brdo, Gore a Vrbniku málo škôl s materinským jazykom a macedónskym jazykom sa oficiálne nehovorí vo veľkých mestách, kde žije veľa Macedóncov.

Podobne, hoci je národnostná menšina zastúpená v rôznych médiách, zďaleka to nestačí na uspokojenie dopytu. Vychádzajú dva mesačníky Ilinden a Prespa Daily, macedónske združenie Sonce prevádzkuje dvojazyčný internetový portál Makedonium. Rozhlasová stanica Korç vysielala v macedónčine od roku 1991.

Od roku 2017 existuje macedónska stanica prevádzkovaná verejnoprávnym vysielateľom, ktorá vysielala päť dní v týždni.

Hudobné tradície udržiavajú ľudové tanečné a hudobné súbory v Golo Brde, Malej Prespe, Gore a Vrbniku. Macedóncov v politických a právnych záležitostiach zastupuje celoštátna organizácia „Ilinden“ so sídlom v Tirane, organizácia na ochranu práv Macedóncov v Albánsku „Prespanská spoločnosť“, politicko-kultúrne združenie „Mir“, etnokultúrne združenie „Gora“ a spoločnosť „MES“ (Macedónska egejská spoločnosť).

Najdôležitejšími sviatkami macedónskej menšiny v Albánsku sú pravoslávne sviatky spojené so starým kalendárom, medzi ktoré patria - okrem Vianoc, Veľkej noci a Silvestra - Vasilica, Zjavenie Pána a sviatky svätého Cyrila a Metoda, svätého Klimenta Ochridského, svätého Nauma Ochridského, sviatok Premenenia Pána, Kurban Bajram, Jeter Bajram a Letnik. Existujú aj historické sviatky, ako napríklad 2. august na pamiatku ilindenského povstania macedónskeho ľudu proti osmanským pánom, 8. september, ktorý je Dňom nezávislosti Macedónska, a 23. október, ktorý je Dňom macedónskeho revolučného boja.

Macedónske združenie „Ilinden“ - Tirana bolo založené v roku 2009 s cieľom chrániť macedónsku menšinu v celej Albánskej republike. V roku 2015 sa stalo členom FUEN. Hlavnou úlohou združenia je zachovávať a posilňovať macedónsku identitu v etnickej, jazykovej, kultúrnej, náboženskej, historickej a štátnej oblasti. Kľúčom k jeho činnosti je aj ďalšia existencia a integrácia Macedóncov do politického systému a inštitúcií Albánska. Tieto ciele sa napĺňajú najmä prostredníctvom práce v tlači a médiách, ako aj prostredníctvom vlastných publikácií a kultúrnych a vzdelávacích aktivít organizácie.

Ahoj – Здраво
Vitajte – Добредојдовте
Ako sa máte? – Како си?
Ďakujem, dobre. – Добро
благодарам
Moje meno je.. – Моето име е...
Mimoriadne vtípné alebo zložité
slovo: Џагурџиња

**Macedonian Association “Ilinden” –
Tirana /
Македонско Друштво “Илинден” -
Тирана**

Michal Grameno 183
Tirana
Albania

www.ilinden-tirana.com
drustvo.ilinden.tirana@live.com

Telefon: +355 69 240 1778
Facebook: [МАКЕДОНСКО ДРУШТВО
“ИЛИНДЕН”-ТИРАНА SHOQATA MAQE-
DONASE “ILINDEN”-TIRANË](#)

Macedónci v Grécku

Macedónci sú južnoslovanská etnická skupina, ktorá sa vyskytuje najmä v regióne Macedónsko v severnom Grécku. Situáciu tejto menšiny v krajine ovplyvňuje politické napätie medzi Gréckom a jeho severným susedom Macedónskom (od roku 2019 Republika severné Macedónsko). Grécky štát si nárokuje na celé územie Macedónska a odopiera regiónu kultúrnu autonómiu. V Grécku je oficiálne uznaná len jedna národnosť: moslímská národnosť v Západnej Trácii. Macedónci tak patria medzi najviac znevýhodnené skupiny obyvateľstva v Grécku. Táto menšina je systematicky utláčaná a grécki politici a nacionalisti popierajú jej existenciu. V dôsledku toho sa mnohí Macedónci boja vyznávať svoju kultúru alebo sa dokonca identifikovať ako Macedónci. Zanedbávajú sa nielen práva a ochrana menšiny, ale aj jej všeobecné ľudské práva, ako je sloboda tlače a sloboda prejavu. Macedónčina tak chýba vo verejnej sfére, administratíve a školskom systéme. Jazyk sa zachováva len v rodinnej sfére. Egejský macedónsky dialekt sa niekedy považuje za samostatný jazyk, príbuzný macedónčine a bulharčine.

„Rainbow - Dúha“, strana macedónskej menšiny v Grécku, vznikla v roku 1995 vo Florine a od roku 2002 je členom FUEN. Strana sa zasadzuje za uznanie a práva macedónskej menšiny v Grécku. Je aktívna aj na európskej úrovni ako člen Európskej slobodnej aliancie v Európskom parlamente. Strana sa od roku 2002 zúčastňuje na komunálnych voľbách v Grécku, ale kvôli rozpočtovým obmedzeniam sa nezúčastňuje na celoštátnych parlamentných voľbách. Doteraz bol na miestnej úrovni zvolený do funkcie jeden zástupca strany. V politickom manifeste strany „Dúha“, vydanom v roku 1997, sa uvádza snaha strany pracovať na mieri a európskej integrácii so všetkými demokratickými a antinacionalistickými silami v Grécku, s osobitným dôrazom na postavenie menšín.

**„Dúha“ - strana macedónskej menšiny v Grécku/
Виножито (Vinožito) ПОЛИТИЧКА
ПАРТИЈА НА МАКЕДОНСКОТО
МАЛЦИНСТВО ВО ГРЦИЈА**

Stefaunou Dragoumi 11
GR-53100 Lerin-Florina
Greece

www.florina.org
vinozito@otenet.gr

Telefon: +30 2385046548
Facebook: [EFA Rainbow/ECA](https://www.facebook.com/EFARainbow/ECA) Виножито/
[ΕΕΣ Ουράνιο Τόξο](https://www.facebook.com/EFARainbow/ECA)

Ahoj – **здраво / Zdravo**
Vitajte – **Добредојдовте / Dobre-
dojdovte**
Ako sa máte? – **Како си / Kako si**
Dobre, ďakujem – **добро,
благодарам / Dobro, blagodaram**
Moje meno je... – **Моето име е /
Moeto ime e**

Poliaci v Českej republike

Na rozdiel od ostatných národností v Českej republike je poľská menšina sústredená v jednej geografickej lokalite, v Cieszyne alebo Cieszynskom Sliezske (Těšínske Sliezske). Dôvodom je skutočnosť, že tento región bol v rokoch 1938 až 1945 súčasťou Poľska.

Oblasť je známa aj ako Región Olša, podľa rieky s rovnakým názvom. Tvorí časť hranice medzi Poľskom a Českou republikou. Podľa sčítania ľudu z roku 2001 žije v Českej republike 51 000 Poliakov, čo predstavuje 0,5 % z celkového počtu obyvateľov.

Blízkosť materského štátu, ako aj ústretová mediálna a vzdelávacia situácia podporujú jazyk a kultúru národnosti. Okrem toho vyššie spomenuté poľsko-české pohraničie bolo v roku 1998 vyhlásené za Euroregión. Tento región zahŕňa 12 obcí na poľskej strane a 16 obcí na českej strane, čím sa podporuje nadnárodná výmena. Vzdelávanie poľských učiteľov a poľské školstvo vo všeobecnosti v tejto oblasti, kde Poliáci tvoria až 8 % obyvateľstva (v okrese Frýdek-Místek), je na dobrej úrovni.

Poľský kultúrno-osvetový zväz má 16 000 členov a pôsobí tu 80 miestnych združení vrátane Klubu poľského a Zväzu poľských učiteľov.

V roku 2007 bol v Prahe zriadený Dom národnostných menšín, v ktorom je okrem poľskej menšiny zastúpených jedenásť väčších a menších národnostných menšín.

Strešným orgánom ich kultúrnych organizácií je **Kongres Poliakov v Českej republike**, ktorý vznikol v roku 1990 a ktorý sa pripojil k FUEN v roku 1994. Kongres zabezpečuje činnosť 30 združení poľskej menšiny v Českej republike. Je vydavateľom časopisu „Głos ludu. Gazeta Polaków w Republice Czeskiej”, ktorý vychádza trikrát týždenne v náklade 6 000 kusov. Je tiež hlavným orgánom politickej, kultúrnej a mediálnej reprezentácie menšiny. Kongres stanovil prostredníctvom Vízie 2035 nové ciele kultúrneho rozvoja v oblasti Cieszyna. Jedným z aktuálnych úspešných projektov je „Bibliotheca Tessinensis“, ktorá sprístupňuje historické, literárne a súčasné publikácie o regióne.

Ahoj – Cześć
Vitajte – Witamy
Ako sa máte? – Jak się masz?
Dobře, ďakujem – Dobrze, dziękuję
Moje meno je... – / Moje imię
Моєго іме е
Známy jazykolam: Chrząszcz
W Szczepreszynie chrząszcz
brzmi w trzcinie
I Szczepreszyn z tego słynie.
Wól go pyta: „Panie chrząszczu,
Po cóż pan tak brzeczy w gąszczu?”

**Kongres Poliakov v Českej republike/
Kongres Polaków w Republice Czeskiej**

Komeńskiego 4
CZ-737 01 Czeski Cieszyn
Czech Republic

www.polonica.cz
kongres@polonica.cz

Telefon: +420 558711453
Facebook: [Kongres Polaków w Republice Czeskiej](#)

Pomáci v Bulharsku

V oblastiach, ktoré dnes obývajú Pomáci, žili v minulosti Trákovia. Preto sa najčastejšie vysvetľuje ich pôvod tak, že sú potomkami Trákov. Iní bádatelia považujú Pomákov za Slovanov islamizovaných pod osmanskou nadvládou. Pomáci sú dnes prevažne moslimovia, ktorí hovoria slovanským jazykom. Odčlenenie Bulharska od Osmanskej ríše a vytvorenie bulharského národného štátu v roku 1878 znamenalo začiatok traumatickej histórie Pomákov. Boli ponižovaní bulharskou väčšinou, násilne pokresťančovaní, asimilovaní, deportovaní a vysídlení.

Dnes žijú Pomáci v piatich balkánskych krajinách. Väčšina, takmer štyri milióny, žije v Turecku. V Bulharsku sa počet Pomákov naposledy zisťoval pri sčítaní ľudu pred 70 rokmi. Odvtedy sa nevedú žiadne oficiálne štatistiky. Podľa údajov zo sčítania sa počet Pomákov v Bulharsku v rokoch 1878 až 1934 znížil z 500 000 na 135 000. Odhaduje sa, že v súčasnosti žije v Bulharsku 250 000 až 300 000 Pomákov. Táto národnosť nie je uznaná, ani politicky zastúpená.

V dôsledku presídľovacej politiky bulharského štátu v minulom storočí sa prakticky všetci Pomáci zo severu krajiny presídlili do Turecka. Väčšina tejto menšiny žije v pohorí Rodopy na juhu Bulharska. Pomáci, ktorí utiekli do Turecka, obnovili svoje dediny v pohorí. Väčšina Pomákov preto žije vo vidieckych horských dedinách. Izolácia bola pre Pomákov prospešná z hľadiska zachovania ich identity, kultúry a náboženstva, ale zároveň bráni ich hospodárskemu rozvoju.

Pomáci hovoria južnoslovanským jazykom, ktorý je úzko spätý s bulharčinou a macedónčinou. Mnohé arabské a perzské výrazy sa do jazyka dostali prostredníctvom starého osmanského jazyka. Pomáci sa označujú ako Pomáci alebo Pomaško malcinstvo v Bolgarije - Pomácka národnosť v Bulharsku.

Európsky inštitút Pomak, ktorý vznikol v roku 2012 a od roku 2017 je členom FUEN, pôsobí najmä prostredníctvom internetových médií. Hackeri sa však opakovane zamerali na webové stránky inštitútu. Na internete sú aktívne aj ďalšie pomácke kultúrne združenia v Európe, ako napríklad Pomak Cultural Exchange Centre, Pomak Cultural Association Hamburg a stránky na Facebooku, ako napríklad Pomak Soul, Pomaknews, Pomakistan a Pomakajans. V Bulharsku neexistujú žiadne vzdelávacie inštitúcie ani združenia Pomákov. Európsky inštitút Pomak uskutočnil pracovné stretnutia so zástupcami Pomákov v Grécku a Turecku. Hlavným cieľom stretnutia je, aby bulharská vláda uznala túto menšinu. Pomáci budú zahrnutí do oficiálneho dotazníka pri najbližšom sčítaní ľudu.

Ahoj – **Selam**
Vitajte – **Dobre si došol.**
Ako sa mate? – **Kak si?**
Dobre, ďakujem – **Jesm hubave.**
Moje meno je... – **Mene zavot.../**
Mojeso jume e...

Európsky inštitút – POMAK /
ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ ПОМАК

ul. Chavdar voyvoda 10A
4700 Smoljan
Bulgaria

Email: asan_m@abv.bg
Telefon: +359 89867 5532

Facebook: [POMAK - EUROPEAN IN-
STITUTE \(ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ -
ПОМАК\)](#)

Pomáci v Grécku

Grécko je jednou z piatich krajín, v ktorých sú rozptýlené osídlené oblasti Pomákov. Ako moslimské etnikum rozdelené štátnymi hranicami majú Pomáci jedinečné postavenie v balkánskom regióne, ktorý je definovaný snahou rôznych národností o vybudovanie vlastných národných štátov. Pomáci boli údajne islamizovaní pod osmanskou nadvládou, čo je zdrojom najrozšírenejšej verzie pôvodu názvu menšiny: „pomak“ údajne znamená „mučenie“ alebo „násilnú islamizáciu“ v bulharčine, ktorá je pomerne blízka jazyku Pomákov. Iné vysvetlenie hovorí, že pochádza z „pomagam“, čo znamená „pomáhať“, keďže konvertovali na islam, a teda pomáhali moslimským nájazdníkovi pri riadení štátu. Pomáci v priebehu dejín žili hlavne lojálne pod cudzou nadvládou rôznych etnických skupín.

Podľa sčítania ľudu z roku 1951 žilo v tom čase v Grécku 18 700 Pomákov; v súčasnosti ich je približne 30 000. Sčítania však môžu byť zradné. To, čo zaznamenávajú, závisí od dôrazov kladených na zisťovania a od toho, ako sa rozlišujú náboženské, etnické alebo jazykové menšiny. To viedlo v prípade Pomákov k sporným záverom.

Väčšina Pomákov v Grécku žije v blízkosti bulharských hraníc v západnej Trácii, kde v mnohých dedinách žije väčšinové pomácke obyvateľstvo. Mnoho Pomákov, ako aj Turkov a Grékov, žije v Komotini, Xánthi a Didimotiko. Mnohí utiekli z národa a svojich rodných osád v Xánthi a Rodópi počas grécko-tureckej výmeny obyvateľstva. Zostávajúce komunity sú väčšinou osamotené a odľahlé.

Grécka ústava z roku 1975, revidovaná v roku 1978, zaručuje ochranu života, ľudskej dôstojnosti a slobody pre všetkých gréckych občanov. Avšak už dlho v 20. storočí sa grécka vláda pokúšala zablokovať Pomákom cezhraničné interakcie pod zámienkou národnej bezpečnosti. Okrem toho boli Pomákom odopreté stavebné povolenia a používanie ich mien bolo zakázané.

V Grécku dochádza k zblížovaniu Pomákov s tureckou menšinou; v jazyku Pomákov sa nevyučuje a hodiny moslimského náboženstva sa vyučujú v turečtine.

V pomáčtine sa nevysielajú žiadne rozhlasové programy a tlačných médií je málo. Centrum pre pomácke štúdium v Komotini vydáva noviny, avšak snaha reprodukovať pomáčtinu v cyrilike nie je dobre prijímaná.

Panhelénske združenie Pomákov od svojho založenia v roku 2009 zastupuje menšinu Pomákov v Grécku a v roku 2019 sa stalo členom FUEN. Združenie má sídlo v Komotini.

Venuje sa zachovaniu pomáckej kultúry a jazyka. Dôležitým prvkom jeho činnosti je týždenné vydávanie pomáckych novín. Združenie má približne 2 000 členov.

Ahoj – **Selam**
Vitajte – **Dobre si došol.**
Ako sa máte? – **Kak si?**
Dobre, ďakujem. – **Jesm hubave.**
Moje meno je ... – **Mene zavot.../Mojeso jume e...**

Panhellenic Pomak Association /
ΠΑΝΗΛΛΕΝΙΤΣΕΣΚΙ ΠΟΜΑΤΣΚΙ ΣΕΓΙΟΥΣ

Platia Emporiou 45
GR-67100 Xanthi
Greece

kepoer@yahoo.gr

Telefon: +30 697 809 1225

Rusi v Estónsku

Estónsko bolo od najstarších čias obývané Estóncami aj Rusmi (Slovanmi). V estónčine slovo „venelased“ označuje ruský rodokmeň z kmeňov Wendov, predkov Slovanov. V Tallinne sa v staroruských písomnostiach mesto označuje ako Kolywan. Ruské osídlenie tu bolo už od stredoveku. Tartu (predtým Juriev) založil v roku 1030 ruský panovník Jaroslav Múdry. V Tallinne sa nachádza mnoho ruských pamiatok vrátane Paláca Kadriorg, postaveného na počesť cárovnej Kataríny I., a s ním spojeného parku, ako aj pravoslávnej katedrály Alexandra Nevského.

V 17. a 18. storočí bol zaznamenaný veľký prílev ruských starousadlíkov do regiónu Prichudye (dnešné mestá Kallaste a Mustvee) na pobreží jazera Peipus, rovnako ako v období po revolúcii v roku 1917. Ďalšie migračné pohyby sa uskutočnili za cárskej ríše (1710 - 1917) a opäť počas sovietskej éry (1940 - 1991).

V Estónsku tvorí ruská menšina 25% obyvateľstva (spolu 330 000 osôb). Za príslušníkov národnosti sa však považujú len osoby s estónskym občianstvom. Podľa Rady Európy nemá v Estónsku občianstvo 85 000 osôb; to predstavuje približne 6 % obyvateľstva.

Po zániku Sovietskeho zväzu boli ruskej menšine v Estónsku odopreté politické, jazykové, náboženské a kultúrne občianske práva. Tí, ktorí proti tejto politike vystupovali, čelili prenasledovaniu a útlaku.

Ruská menšina sa často stretáva s ťažkosťami pri presadzovaní svojich politických práv a záujmov. Napríklad sotva 3% „ne-Estóncov“ sú zamestnaní v štátnych úradoch. Vzhľadom na estónsku politiku občianstva sú Rusi v parlamente zastúpení jednotlivými členmi estónskych strán. V dôsledku toho nie sú politické záujmy ruského obyvateľstva priamo zastúpené v parlamente.

V roku 1998 Estónsko ratifikovalo Rámcový dohovor Rady Európy o ochrane národnostných menšín. K Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov sa však zatiaľ neprípojilo.

Podľa správ Rámcového dohovoru Rady Európy o ochrane národnostných menšín je mediálny priestor stále jazykovo silne fragmentovaný, pričom rôzne etnické skupiny vyhľadávajú rôzne médiá (či už miestne alebo medzinárodné). Podiel programov v ruskom jazyku produkovaných verejnoprávnymi vysielateľmi je nedostatočný. Cieľom je lepšia spolupráca so zástupcami ruskej menšiny v otázkach týkajúcich sa propagácie ruského jazyka v miestnom i celoštátnom rozhlase a v televíznych programoch.

Ruská menšina z času na čas organizuje výstavy, festivaly a plesy. Veľmi známy je festival Slovanový veniec (Slavic Wreath), na ktorom Ukrajinci a Bielorusi prezentujú svoje tanečné a spevácke tradície. Každoročne sa organizuje medzinárodná súťaž vo všeobecných vedomostiach v ruskom jazyku. Menšina hovorí po rusky, miestne nárečia sa tu nevyskytujú. Ruská národnostná menšina v Estónsku sa nazýva Русское национальное меньшинство Эстонии (Russkoye natsionalnoe menshinstvi Estonii).

Mimovládna organizácia **Ruská škola v Estónsku**, ktorá bola založená v roku 2010 a od roku 2017 je členom FUEN, pracuje na zachovaní práva detí ruskej menšiny na vzdelávanie v ich rodnom jazyku. Organizuje vedecké konferencie a diskusie za okrúhlym stolom. Dôraz kladie na pomoc rodičom pri zabezpečovaní práva ich detí na vzdelávanie v ruskom jazyku. V roku 2019 bolo napríklad prijaté rozhodnutie zatvoriť jedinú ruskú školu v meste Keila. Skupina sa zastávala menšiny a podporovala začatie súdneho konania s cieľom zabrániť zatvoreniu.

Zväz vzdelávacích a charitatívnych spolkov v Estónsku bol založený 24. februára 1923. Zväz je členom FUEN od roku 2001.

Ruská škola Estónska / Некоммерческое объединение “Русская школа Эстонии”

Tuukri 19
EE-10152 Tallinn
Estonia

www.venekool.eu
pravlenie@venekool.eu

Telefon: +372 58 011 645
Facebook: [Russkaa Skola Estonii](https://www.facebook.com/RusskaaSkolaEstonii)

Union of Educational and Charitable Societies of Estonia

Союз Славянских просветительных и благотворительных обществ

Mere pst 5
EE-10111 Tallinn
Estonia

<http://vk.com/veneliit>
igor@lindakivi.ee

Telefon: +372 6418441

Ahoj – Привет
Vitajte – Добро пожаловать
Ako sa máte? – Как дела?
Dobre, ďakujem. – Хорошо, спасибо
Moje meno je... – Меня зовут ...
Mimoriadne vtípné alebo komplikované slovo: шиншилла (chinchilla)

Karpatskí Rusíni na Ukrajine

Karpatskí Rusíni, známi aj ako Ruténi, sú východoslovanské etnikum, ktorého materinským jazykom je rusínčina. Sú potomkami východoslovanskej skupiny, ktorá od raného stredoveku žila v severných oblastiach Východných Karpát. Ich vlasť, Karpatská Ukrajina (Zakarpatsko), je historický pohraničný región, ktorý zahŕňa juhozápadné oblasti dnešnej Ukrajiny, severovýchodné oblasti Slovenska a juhovýchodné časti Poľska (Lemkovia v Poľsku sa čiastočne zaraďujú k Rusínom). Podľa posledného celoštátneho sčítania ľudu žije na Ukrajine približne 10 000 osôb rusínskeho pôvodu z odhadovaných dvoch miliónov na celom svete. Keďže viaceré sčítacie úrady ich považujú za podskupinu ukrajinského obyvateľstva, oficiálny počet sa môže výrazne líšiť od skutočného počtu.

Karpatskí Rusíni alebo Ruténi boli vždy podriadení väčším susedným mocnostiam, ale v devätnástom storočí sa vytvorilo rusínske národné hnutie, ktoré podčiarklo vlastnú identitu etnika a literárny jazyk. Ich prvá politická reprezentácia vznikla počas povstania v rokoch 1848/49. Po páde Rakúsko-uhorskej monarchie v roku 1918 čelili početné rusínske skupiny politickým výzvam. Po prvej svetovej vojne karpatskí Rusíni dočasne vytvorili dva samostatné štáty. V 20. a 30. rokoch 20. storočia vznikol spor medzi karpatskými Rusínmi, ktorí podporovali Rusko, a tými, ktorí podporovali Ukrajinu. Po druhej svetovej vojne boli pripojené k Ukrajine. Nástup sovietskej nadvlády predstavoval pre menšinu historické dno, keďže jej nebol udelený oficiálny štatút menšiny; tento stav trvá dodnes. Iné národy však uznávajú a chránia Rusínov ako menšinu.

Nárečia rusínskeho jazyka sa v dôsledku značnej fragmentácie menšiny natoľko líšia, že sú v podstate uznané ako samostatné jazyky.

Záujmy Rusínov vo FUEEN od roku 1999 zastupuje **Karpatsko-rusínsky spolok** v Zakarpatskej oblasti Ukrajiny.

Na Ukrajine sa spoločnosť venuje uznaniu a zrovnoprávneniu Rusínov, najmä v oblasti vzdelávania a rozvoja. Spoločnosť sa stretáva v „kultúrnych domoch“ mestskej správy v troch obciach Zakarpatskej oblasti. Spolok sa zapája do verejného života prostredníctvom kultúrnych podujatí, ako je festival menšín, vedecké a literárne súťaže a televízny kanál. Periodikum, ktoré vychádzalo len na báze príspevkov, muselo byť nedávno zrušené.

Ahoj – (Dobryj dyn', daj Bozhe).
Добры́й динь, дай Боже
Vitajte – (Krasno pryhla-shayeme). Красно пригласаємо
Ako sa máš? – (Yak sya mayesh?).
Як ся маєш?
Dobre, ďakujem. – (Dyakuvu, dubri). Дякуву, дубрі
Moje meno je... - (Ya sya kly-chy...). Я ся кличу...
Mimoriadne vtípné alebo komplikované slovo: “pachmahy” (ako pár nohavíc), “fusykli” (ponožky) “potya” (vták)

**Spolok karpatských Rusínov na Ukrajine /
Общество карпатських Русинів**

per. Universitetsky 6/20
UA-88 000 Uzhgorod
Ukraine

yevhenzhupan@gmail.com

Telephone: +380 312642984

Rusíni v Maďarsku

Rusínska národnosť v Maďarsku bola oficiálne uznaná až v roku 1991. Podľa posledného sčítania ľudu v roku 2022 sa k rusínskej národnosti prihlásilo 7 109 osôb. Nie je to reálny údaj, pretože existuje približne 1 500 osôb, ktorí nie sú občanmi Európskej únie. Našu národnosť zastupuje v parlamente od roku 2014 národnostný hovorca.

Rusínsky jazyk sa vyučuje len v Gréckokatolíckej základnej škole svätého Petra v obci Mucsony, kde sa používajú naše študentské a pracovné učebnice. Keďže na stredných školách sú študenti, ktorí ovládajú rusínsky jazyk, minulý rok sme dostali žiadosť z úradu školstva o zostavenie maturitnej skúšky na dvoch úrovniach. Na pomoc školstvu a na vedecké účely sme v roku 2018 vydali Rusínsko-maďarský a Maďarsko-rusínsky slovník pre študentov a v roku 2021 tri vydania: Rusínske karpatské názvy, Rusínska gramatika, Rusínsko-maďarský, Maďarsko-rusínsky slovník odborných výrazov. V roku 2020 boli vydané dve zbierky rusínskych ľudových piesní. Predtým vyšlo niekoľko ďalších edícií, napríklad Fruci - Album rusínskeho maliara Dr. Atanáza Fedinecza, Rusínske jedlá a pod.

Posledné najvýznamnejšie vedecké podujatie sa konalo v septembri 2022 v Parlamente. Počas konferencie s názvom Rusínske štúdie našich dní, pätnásť lektorov zo šiestich krajín prednieslo prednášky na témy rusínskej lingvistiky, histórie, literatúry, politickej situácie v rôznych krajinách a budúcnosti rusínskych štúdií.

Posledným najväčším náboženským podujatím bolo v novembri 2023 v Chráme svätého Štefana v Budapešti Národné stretnutie gréckokatolíckych speváckych zborov, na ktorom sa zúčastnilo osem zborov z rôznych krajín.

Celoštátna rusínska samospráva v Maďarsku je zastupiteľská inštitúcia Rusínov v Maďarsku. Samospráva zastupuje národnosť, zachováva a podporuje naše politické a kultúrne záujmy, zachováva dedičstvo, kultúru a jazyk, tradície a oslavy. Máme päť pevne stanovených národnostných osláv ročne: Spomienka na akademika Antona Hodinku, oslavy Františka Rákócziho II., Národný deň Rusínov, odpustová slávnosť a Majstrovské diela rusínskeho umenia. Na každej z nich sa zúčastňuje veľa Rusínov, takže sa môžeme stretnúť a rozprávať sa v našom rusínskom jazyku. Na podujatí s názvom Majstrovské diela rusínskeho umenia každoročne prezentujeme rusínsku hudbu, piesne, ľudové odevy, obrazy rusínskych umelcov, vzácne knihy o rusínskom jazyku z minulých storočí, ale aj nové knihy. Okrem toho sa naše spoločenstvo snaží organizovať čo najviac podujatí - folklórne a gastronomické slávnosti, výstavy, prezentácie kníh, vedecké prednášky. O všetkých podujatiach, novinkách informujú naše dvadsaťročné noviny Rusínsky svet v rusínskom a maďarskom jazyku, ktoré vychádzajú každý druhý mesiac. Všetky aktivity boli podporované maďarskou vládou.

**Celoštátna rusínska samospráva/
Вседержавное Русинське
Самосправованя - Országos Ruszin
Önkormányzat**

1147 Budapest, Gyarmat u. 85/B

ruszin.onkormanyzat@gmail.com

Tel./Fax: +36-1-468-26-36

www.ruszin.com

Srbi v Chorvátsku

Srbi sa na území dnešného Chorvátska usadili medzi začiatkom 16. a koncom 17. storočia, ale treba poznamenať, že migrácia bola v tom čase široko rozšíreným javom. Srbi, väčšinou poľnohospodári a vojaci, žili vo veľkom počte pozdĺž celej hranice s Bosnou. Prvé migračné pohyby smerovali do dedín v pohorí Žumberak.

Ako spoločenská inštitúcia a geografický referenčný bod zohrávala oblasť, nazývaná Krajina, počas 350 rokov kľúčovú úlohu ako významná vojenská bašta vo vojnách strednej Európy proti Turecku. Táto úloha jasne oddelila jej obyvateľstvo od spoločenských modernizačných procesov, ktoré sa tak oneskorili až do 20. storočia. Okrem toho skromné zdroje tejto oblasti spôsobili, že bola poľnohospodársky preľudnená.

Srbi a Chorváti žijúci na tom istom území a pod cudzou nadvládou mali len málo príležitostí na väčšie konflikty, okrem náboženských rozporov medzi nimi. Konflikty začali vznikať v druhej polovici 19. storočia, keď sa do popredia dostali národné ideológie.

V súčasnosti žije v Chorvátsku 150 000 až 200 000 Srbov, ale ich počet sa neustále znižuje v dôsledku vplyvov pôsobiacich proti etnickej identite, najmä medzi mladými ľuďmi v mestských oblastiach.

Podľa platnej politickej legislatívy Chorvátskej republiky a Ústavného zákona o právach národnostných menšín sú Srbi zastúpení vo všetkých úrovniach štátnej správy. Najväčšou výzvou, ktorej Srbi čelia a voči ktorej sú ako menšina pomerne bezmocní, je demografická otázka.

V Chorvátsku majú Srbi niekoľko tradičných tlačených médií: Novosti (týždenník), Bijela pčela (Biela včela, detský mesačník), Prosvjeta (noviny vedúcej národnej kultúrnej inštitúcie) a Izvor (mesačník vydávaný vo Vukovare). Majú aj vlastné rozhlasové stanice a začali vytvárať vlastné televízne programy v časti svojho rezidenčného regiónu, vo východnej Slavónii. Ústrednou kultúrnou inštitúciou srbskej menšiny v Chorvátsku je Srbský kultúrny spolok „Prosvjeta“, ktorý bol prvýkrát založený v meste Glina počas druhej svetovej vojny. V Chorvátskej republike je srbská menšina zastúpená v učebných osnovách len na úrovni základného vzdelávania, a to dosť nekvalitne a nedostatočne.

Srbská menšina v Chorvátsku zdedila tradície a vieru srbskej pravoslávnej cirkvi a slávi jej náboženské sviatky. Taktiež výrazne podporuje tradície antifašizmu v Chorvátsku od druhej svetovej vojny a pripomína si významné udalosti a osobnosti s nimi spojené.

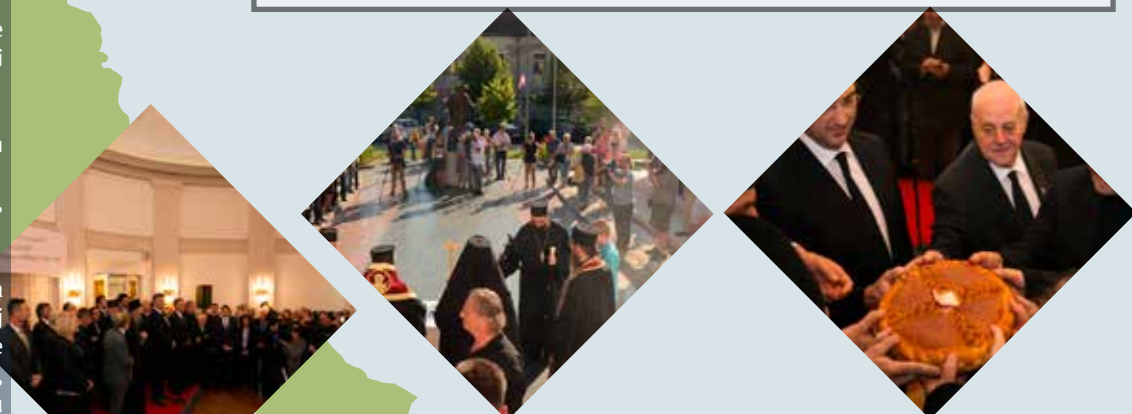
Srbi hovoria srbským jazykom Krajina, slovanským dialektom, a sami sa v tomto jazyku nazývajú Srbi u Hrvatskoj.

Srbská národnostná rada (SNV), národný koordinačný orgán srbských národnostných rád, je demokraticky zvolený politický, poradný a koordinačný orgán. Pôsobí ako samosprávny mechanizmus pre Srbov v Chorvátskej republike v otázkach týkajúcich sa ich ľudských, občianskych a národných práv, ako aj v otázkach týkajúcich sa ich identity, účasti a integrácie do chorvátskej spoločnosti.

SNV je strešnou organizáciou Srbov v Chorvátsku, ktorá je sieťou zahŕňajúcou 144 miestnych rád. Organizácia sa podieľa na politickej práci a na rozvoji a zachovaní srbskej kultúry a jazyka. Jej cieľom je ovplyvňovať vzdelávaciu a sociálnu politiku, rozvoj vidieka a spravodlivý regionálny rozvoj v Chorvátsku.

Kalendár podujatí SNV zahŕňa niekoľko desiatok kultúrnych, vedeckých, politických a spomienkových podujatí. Najvýznamnejším z nich je vianočná recepcia, na ktorej sa zúčastňuje celá chorvátska politická elita a srbskí predstavitelia z regiónu.

Osobitný význam majú spomienkové podujatia na srbské obete druhej svetovej vojny a obete vojny v rokoch 1991 – 1995.

Srbská národnostná rada v Chorvátsku / Srpsko narodno vijeće

Gajeva 7
HR-10 000 Zagreb
Croatia

www.snv.hr
ured@snv.hr

Telefon: +385 1481198
Facebook: [Srpsko narodno vijeće](#)

Ahoj – Zdravo
Vitajte – Dobro došli
Ako sa máte? – Kako si?
Dobro, ďakujem. – Dobro, hvala.
Moje meno je... – Moje ime je...
Mimjoriadne vtípné slovo:
Džabalebaroš (niekto, kto stráca čas)

Slováci a Česi v Rumunsku

Prví Slováci, ktorí prišli do Rumunska, sa sem presťahovali zo stredného Slovenska a z miest ako Sarvaš, Békešská Čaba a Slovenský Komlôš neďaleko Nadlaku. Stalo sa tak na začiatku 19. storočia. Ich potomkovia dnes žijú v regiónoch Arad a Temeš.

Slováci, ktorí prišli najmä z východných častí Slovenska, dnes žijú v regióne Bihor v Sedmohradsku. Tu však nemožno hovoriť o prisťahovalectve v tradičnom zmysle slova, pretože do roku 1918 boli Slovensko aj rumunské Sedmohradsko súčasťou Rakúsko-Uhorska. Až vznikom moderných štátnych hraníc sa Slováci v Rumunsku stali národnostnou menšinou.

Vzťahy s ostatnými národnosťami v tomto regióne boli vždy dobré. V súčasnosti žije v Rumunsku približne 17 000 Slovákov a 2 500 Čechov. Najviac Čechov žije v mestách Caraș-Severin a Mehedinți.

Historické a kultúrne centrum Slovákov sa nachádza v meste Nadlak a Čechov v meste Moldova Nouă.

Obe etnické skupiny sú uznané a zastúpené v miestnych a ústredných orgánoch. Majú právnu ochranu a zákony sa rešpektujú. Napríklad dve školy s vyučovacím jazykom slovenským sú finančne podporované štátom.

Výzvou zostáva udržanie aktívneho používania slovenčiny a češtiny a zovanie etnickej identity národnosti.

Demokratický zväz Slovákov a Čechov v Rumunsku (UDSCR), založený v roku 1990 a od roku 2019 člen FUEN, vydáva noviny Naše snahy.

Prevádzkuje tiež vzdelávacie inštitúcie od materských škôl až po stredné školy, kde sa vyučuje v slovenčine, zatiaľ čo čeština sa ponúka ako voľiteľný predmet na štátnych školách v Caraș-Severine a Mehedinți.

V priebehu roka sa tu organizuje okolo 100 kultúrnych podujatí, medzi nimi Prehliadka slovenských ľudových piesní CEZ NADLAK JE..., Mládežnícky folklórny festival, Festival českej menšiny v Rumunsku a tiež Medzinárodná vedecká konferencia Rok 1918 a dolnozemskí Slováci. V programe UDSCR je aj vzdelávacia a vedecká činnosť.

V súčasnosti je prioritou posilňovanie identity a vzdelávanie. Obe etnické skupiny si zachovali svoj materinský jazyk v podobe regionálnych nárečí. V týchto jazykoch sa nazývajú Slováci a Česi alebo slovenská menšina a česká menšina.

**Democratic Union of Slovaks and
Czechs from Romania /
Demokratický zväz Slovákov a Čechov
v Rumunsku**

Hello – Dobrý deň
Welcome – Vitajte
How are you? – Ako sa máte?
Fine, thank you. – Dobre, ďakujem
My name is... – Volám sa...
A particularly difficult or funny
word in your language: **Kotrmelec**

Independentei street, No 36
RO-315500 Nădlac
Romania

www.udscr.com.ro
office@dzscr.ro

Telefon: +40-257-473003
Facebook: [Udscr Nădlac Dzsčr Nadlak](https://www.facebook.com/UdscrNadlacDzschrNadlak)

Slováci v Českej republike

Slováci v Českej republike sa stali národnostnou menšinou prakticky zo dňa na deň 1. januára 1993, keď došlo k pokojnému rozdeleniu Československa. Po získaní nezávislosti od Sovietskeho zväzu Slováci a Česi pôvodne založili spoločný štát, keďže oba národy pochybovali o svojej vlastnej schopnosti prežiť. Väčšia časť slovenského obyvateľstva žije v Prahe, Brne, Olomouci, Karvinej, Táboře, Kladne a západných Čechách.

Slovenská menšina tvorí približne 184 000 osôb, z ktorých asi 100 000 má slovenský pas.

Zákon o štátnom občianstve z roku 1999 umožňuje príslušníkom slovenskej menšiny mať dvojité občianstvo. Celkovo tvorí menšina 1,8 % z celkového počtu obyvateľov.

Vzhľadom na dlhú spoločnú históriu je medzi Čechmi a slovenskou menšinou málo napätia, aj keď menšinová problematika v Českej republike podlieha pomerne nedostatočnej regulácii. Je to však spôsobené aj silnou asimiláciou Slovákov v Českej republike, ako aj umiernenou politikou českej vlády v tejto oblasti.

Od samého začiatku existuje v českom rozhlase slovenská relácia Stretnutie a Spolok Slovákov vydáva časopis s názvom Korene. Slovenčina je však vo verejnej sfére a v médiách na ústupe, preto v záujme zachovania jazyka a kultúrnej identity vzniklo niekoľko slovenských kultúrnych združení, napríklad folklórne združenie Šarvanci. Hoci sa slovenčina už nevyučuje na českých školách, mnohí štátni zamestnanci stále hovoria po slovensky, čo menšine uľahčuje vybavovanie úradných a administratívnych záležitostí.

Spolok Slovákov v Českej republike bol založený v roku 1992 a do FÜEN vstúpil v roku 1999. Združenie vykonáva množstvo aktivít zameraných na uspokojovanie kultúrnych a spoločenských potrieb slovenskej národnosti a na posilňovanie a rozvoj národného povedomia.

Do pôsobnosti združenia patrí aj udržiavanie dobrých vzťahov medzi väčšinou a menšinou prostredníctvom podpory vzájomnosti medzi Slovákami a Čechmi, účasti na verejnom živote v Českej republike a vzájomnej spolupráci a podpory.

V rámci Spolku Slovákov v Českej republike pôsobí analytická skupina zložená z intelektuálov a vedcov, Slovákov aj Čechov, ktorí vytvárajú vedecké publikácie v sérii „Dobré čítanie Slovákov a Čechov“.

Hello – Dobrý deň
Welcome – Vitajte
How are you? – Ako sa máte?
Fine, thank you. – Dobře, ďakujem.
My name is... – Volám sa...
A particularly complicated proverb: **A tie vrabce z toho tříňa štrnk brnk do tříňa.**

**Association of Slovaks in the Czech Republic /
Obec Slovákov v Českej republike**

Vocelova 602/3
120 00 Praha 2
Czech Republic

[http://www.slovaci.cz/
dan.nem@centrum.cz](http://www.slovaci.cz/dan.nem@centrum.cz)

Telefon: +420 235 514 542

Slováci v Maďarsku

Slováci sa presunuli z preľudnených oblastí Horného Uhorska v Rakúsko-Uhorsku na územie dnešného Maďarska, ktoré bolo v 17. storočí zničené a vyľudnené pod tureckou nadvládou. Založili tam stovky miest a dedín. Po druhej svetovej vojne sa medzi Československom a Maďarskom uskutočnila výmena obyvateľstva, v rámci ktorej z Maďarska odišlo 73 000 Slovákov. Súčasne osídlené oblasti Slovákov v Maďarsku tvoria geografické a jazykové ostrovy, ktoré sa nachádzajú najmä v okolí miest Békešská Čaba/Békéscsaba, Sarvaš/Szarvas a Slovenský Komlóš/Tótkomlós v južnej časti Veľkej maďarskej nížiny. Slováci žijú aj v strednom Maďarsku, napríklad v pohoriach Pilíš a Bakoň, v Novohrade a na severovýchode v Mátre, Bukových horách a v pohorí Zemplína. Slovenská komunita žije aj v Budapešti. Pri sčítaní ľudu v roku 2001 bolo evidovaných 17 692 Slovákov.

Druhá polovica 20. storočia priniesla pre národnosti zmeny. V roku 1961 bolo zrušené vzdelávanie v slovenskom jazyku. Zhoršenie situácie v školstve sprevádzal pokles aktívneho používania jazyka v rodinách.

Zákon o právach národných a etnických menšín z roku 1993 otvoril novú kapitolu v živote národností v Maďarsku. Vďaka nemu sa vytvoril systém národnostných samospráv na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni. Kultúrne aktivity národností sú nateraz finančne zabezpečené. Problémom však zostáva čoraz väčšia strata materinského jazyka Slovákov v Maďarsku, ktorú navyše zhoršuje nedostatok učiteľov slovenského jazyka.

Slovenská diaspóra v Maďarsku sa vyznačuje vnútornou rozmanitosťou: používajú sa všetky tri dialekty materinského jazyka (západoslovenský, východoslovenský a stredoslovenský). Slováci žijú v 11 z 19 maďarských regiónov, presnejšie vo viac ako sto obciach.

Slovenská národnosť je v tlačенých médiách zastúpená týždenníkom Ľudové noviny, ktorý vychádza od roku 1957 a s ním spojeným internetovým portálom www.luno.hu. Vydavateľom oboch je obchodná spoločnosť „SlovakUm“. Maďarský rozhlas vysiela denne relácie v slovenčine. Vo verejnoprávnej televízii sa raz týždenne vysiela relácia „Domovina“. Celoštátna slovenská samospráva prevádzkuje Slovenské divadlo Vertigo, Knihnicu a dokumentačné centrum, Výskumný ústav a Ústav kultúry Slovákov v Maďarsku, päť dvojjazyčných základných škôl a dve stredné školy, ďalej jedno pedagogické centrum. Deň Slovákov v Maďarsku oslavuje národnosť 5. júla.

Celoštátna slovenská samospráva v Maďarsku (CSSM) začala svoju činnosť v roku 1995 a od roku 2004 je členom FUEEN. CSSM postupne prevzala riadenie uvedených inštitúcií a médií, časť ktorých skôr prevádzkoval Zväz Slovákov v Maďarsku. Následne bola založená nezisková obchodná spoločnosť Legatum/SlovakUm, ktorá poskytovala technickú a finančnú podporu národopisným zbierkam a ktorá dnes vydáva publikácie slovenskej národnosti. Nadácia Pre Slovákov v Maďarsku udeľuje štipendiá, ktoré umožňujú žiakom pokračovať vo vzdelávaní.

Hello – Ahoj.
Welcome ! – Vítaj!
How are you? – Ako sa máš?
Fine, thank you. – Dobre,
ďakujem
My name is... – Volám sa...
Posebno smešna ali težavna
beseda: zmrzlina (ice cream)

**National Self Government of Slovaks
in Hungary /
Celoštátna slovenská samospráva v
Maďarsku**

1114 Budapest, Fadrusz u. 11/A
Hungary

[www.slovaci.hu/index.php/sk/
oszo@slovaci.hu](http://www.slovaci.hu/index.php/sk/oszo@slovaci.hu)

Telefon: +36 1 466 9463
Facebook: [CSSM - OSZO](https://www.facebook.com/CSSM-OSZO)

Slovinci v Taliansku

V regióne Friuli-Venezia Giulia, ktorý sa rozprestiera na území 32 obcí vrátane Terstu, Gorice a Cividale, najmä pozdĺž taliansko-slovinských hraníc, žije približne 80 000 Slovincov. Zástupcovia slovinskej menšiny sú prítomní v mestských radách Terstu a Gorice. Slovinská menšina sa vyskytuje v oblasti Karst, náhornej plošine s kriedovými vápencovými nánosmi, ktorá sa rozprestiera na území Talianska a južného Slovinska. Osídlená oblasť sa ďalej rozprestiera pozdĺž pobrežia Terstského zálivu, cez sútok rieky Vipavy a „smaragdovej rieky“ Soča a údolia Nediža (Iudrio), Ter (Torre) a Rezija (Resia) na úpäť pohoria Kanin. Patrí sem aj údolie Kanal (Valcanale) v blízkosti pútnického miesta Svete Višarje (Monte Lussari).

Slovinská menšina má svojich zástupcov na obecnej úrovni a v Oblastnej rade Friuli-Venezia Giulia. Zástupca slovinskej národnosti je aj v talianskom Senáte. Vzťahy s talianskym štátom boli v minulosti komplikované, najmä keď v Taliansku po prvej svetovej vojne prevládala fašizmus. Slovincom v Taliansku priznáva určité práva „zákon o Slovincoch“ (zákon č. 38) z roku 2001.

Aktuálnymi výzvami sú uznanie a používanie slovinského jazyka vo verejnej sfére a administratívne a tiež ustanovenie zástupcu v talianskom parlamente.

Slovinská menšina v Taliansku vydáva denník Primorski dnevnik, dva týždenníky Novi Glas a Novi Matajur, noviny Dom, ktoré vychádzajú dvakrát mesačne, a kultúrny časopis Mladika. Národný vysielateľ RAI vysiela celodenný rozhlasový program a večerný televízny program v slovinčine.

Slovinská menšina je integrovaná do národnostného školského systému, kde sa vyučuje aj v slovinskom jazyku.

Slovinské organizácie organizujú množstvo kultúrnych, umeleckých, športových a náboženských slávností a podujatí. Kultúrnym a slávnostným vrcholom je Deň slovinskej kultúry, ktorý sa koná každoročne začiatkom februára.

Slovinci v regióne Friuli-Venezia Giulia hovoria slovinsky, ale nárečia sa vo vidieckych oblastiach líšia od miesta k miestu. Za zmienku stojí nárečie Karst, gorizské nárečie a nárečie v Beneči/Venete (v bývalej provincii Udine) a za osobitnú zmienku stojí nárečie z údolia Resia. Slovinským nárečím, akým sa hovorí v Kanálskej doline, hovoria aj niektorí Slovinci v rakúskom Korutánsku/Koroške.

V slovinčine sa menšina nazýva Slovenska manjšina vo Furlaniji Julijski krajini/Italiji.

Konfederácia slovinských organizácií (SSO) koordinuje a zastupuje svojich členov vo verejnej sfére v Talianskej republike aj v Slovinskej republike. SSO sa snaží o zachovanie a poznávanie slovinského jazyka a o podporu národného povedomia. Dôležitým kľúčovým bodom, ako už bolo spomenuté, je vymenovanie zástupcu v talianskom parlamente. SSO spolupracuje so svojimi členmi na základe bohatého etnického, jazykového a kultúrneho dedičstva slovinského národa, ktorý už po stáročia aktívne a rovnocenne vytvára celkový spoločenský vzhľad regiónu medzi Jadranským morom, regiónom Friuli-Venezia Giulia, údolím rieky Vipava a Julskými Alpami. Od roku 2019 je členom FUEN.

Slovenska skupnost je v Taliansku politická strana zastupujúca Slovincov v regióne Friuli-Venezia Giulia. Bola založená v roku 1963, od roku 1988 je členom FUEN a spolu s ďalšími regionálnymi a menšinovými stranami tvorí Európsku slobodnú alianciu (EFA) v Európskom parlamente. Ešte pred založením Slovinskej únie existovali v mestách Terst a Gorica strany, z ktorých sa niektoré neskôr spojili do súčasnej strany.

Slovinský hospodársky a kultúrny zväz (SKGZ) v Taliansku bol založený v Terste v roku 1954. SKGZ na regionálnej úrovni združuje organizácie, inštitúcie a jednotlivcov. Je to nezávislá, nestraničná organizácia Slovincov v Taliansku a nemá žiadne ziskové ciele. Základnou zásadou organizácie je snaha o demokratické vzťahy medzi ľuďmi a národmi, ochrana ľudskej dôstojnosti, solidarita, prosperita a mier. Pôsobí v regióne Friuli Venezia Giulia, má pobočky v Terste, Gorizii a Cividale a od roku 2022 je členom FUEN.

Rada slovinských organizácií / Svet slovenskíh organizacij

Via del Coroneo 19
I- 34133 Trieste/Trst
Italy

<http://www.ssorg.eu>
dbor@ssorg.eu

Telefon: +39 39 040 3481586
Facebook: [Svet slovenskih organizacij](#)
Twitter: @SsoSvet
Instagram: All-Slovenian

Slovinská únia / Slovenska Skupnost

Ulica / Via G. Gallina, 5/III
IT-34122 Trst/Trieste
Italy

www.slovenskaskupnost.org
info@slovenskaskupnost.org

Telefon: +39 0481537447
Facebook: [SSk Slovenska Skupnost](#)

Slovinský kultúrny a hospodársky zväz / Slovenska kulturno-gospodarska zveza SKGZ

Ahoj - Živijo!
Vitajte - Dobrodošel
Ako sa máte? - Kako si?
Dobre, ďakujem. – Dobro, hvala.
Moje meno je... - Ime mi je ...
Obzvlášť vtipnô slovo:
šjfrca (ladle), kndjrga (chair)

Korutánski Slovinci v Rakúsku

Slovansky hovoriace skupiny sa v južnom pohraničí Rakúska usadili v 6. storočí. Tradičnú sídelnú oblasť tvorili v podstate údolia Rosental, Jauntal a Gailtal (Rož, Podjuna, Zila). Spolu s rozvojom národného štátu došlo v 20. storočí k rozsiahlym germanizačným snahám a k zreteľnému úbytku slovinsky hovoriaceho obyvateľstva, ktorý je zrejmý najmä z pohľadu na sčítania ľudu. Hoci slovinská menšina je chránená zákonom, dlho prevládala atmosféra nepriateľstva voči menšinám. Až v posledných dvoch desaťročiach sa situácia zlepšila.

Posledné sčítanie ľudu v roku 2001 zaznamenalo 13 109 slovinsky hovoriacich Korutáncov, hoci výsledky sa považujú za kontroverzné. Slovinská menšina je chránená a uznaná medzinárodným právom, ústavným právom a obyčajovým právom. Je tiež politicky zastúpená Poradným výborom pre etnické skupiny. Najväčšími výzvami etnickej skupiny je však práve uplatňovanie týchto zákonom stanovených práv a zachovanie menšinového jazyka.

Slovinský jazyk v Korutánsku sa vyznačuje veľkou rozmanitosťou. Jazykovedci rozlišujú medzi miestnymi nárečiami, ktoré sa od seba môžu výrazne líšiť, a štandardnou slovinčinou. V niektorých prípadoch výskumy identifikovali aj nadregionálny korutánsko-slovinský nárečový jazyk. Na základe geografického členenia sa v Korutánsku rozlišujú štyri hlavné nárečové skupiny: Jauntaler (Podjunsko), Rosentaler (Rožansko), Ebriacher (Obirsko) a Gailtaler (Ziljsko).

Korutánski Slovinci majú dve strešné kultúrne organizácie: Kresťanský kultúrny zväz a Slovinský kultúrny zväz. Takmer v každej obci v korutánskom slovinskom osídlenom území, ako aj v krajinskom hlavnom meste Klagenfurte, vo Viedni a v Grazi pôsobí slovinský alebo dvojjazyčný kultúrny spolok. Na základných školách a na prvom stupni stredných škôl je zavedený dvojjazyčný školský systém, pôsobí tu aj slovinská stredná všeobecno-vzdelávacia škola, ako aj dvojjazyčná Spolková škola pre hospodársku administratívu a vyššia vzdelávacia inštitúcia pre ekonomické profesie vo St. Petre. Národnostná skupina má polhodinový program vo svojom jazyku v štátnom rozhlase, ako aj celodenný program na frekvencii súkromného rozhlasu. Národnostné vysielanie ORF má vlastnú slovinskú redakciu. V oblasti tlačenej médií vychádzajú dva týždenníky, cirkevné noviny „Nedelja“ a „Novice“, ktoré vydávajú dve organizácie zastupujúce skupinu.

Spoločenstvo korutánskych Slovincov (SKS) je nestranícka reprezentatívna organizácia, ktorej hlavným cieľom je zastupovať záujmy etnických Slovincov v Korutánsku. Združenie podporuje a presadzuje projekty zamerané na zachovanie jazyka, vzdelávanie a posilnenie hospodárstva, ako aj na sociálnu zodpovednosť a toleranciu v spoločnosti. Organizuje jazykovú iniciatívu s „ochutnávkovými“ a základnými kurzmi slovinčiny a vedie úspešný projekt „Patronát pre viacjazyčnosť“. Každoročne udeľuje Cenu Júliusa Kugyho a vydáva dvojjazyčný časopis „Skupnost“, ktorý štvrťročne číta 3600 členských domácností.

Rada korutánskych Slovincov (NSKS) je organizácia spojená s kresťanským svetonázorom. Snaží sa posilňovať identitu korutánskych Slovincov na základe rakúskej ústavy a prispievať k plnohodnotnému spolužitiu oboch etnických skupín v Korutánsku. Spolu s Kresťanským kultúrnym spolkom každoročne udeľuje Tischlerovu cenu a Einspielerovu cenu.

Medzi ďalšie podujatia patrí každoročný školský projekt Slomejci, školské podujatie Žogarija a boli aj organizátormi podujatia EUROPEADA 2020.

Medzi aktuálne výzvy patrí hľadanie systémového riešenia financovania tlačenej médií pre národnostné skupiny, zvýšenie propagácie národnostných skupín, dvojjazyčný vzdelávací systém od jasli až po maturitu a rozšírenie dvojjazyčnej jurisdikcie.

Spoločenstvo korutánskych Slovincov / Skupnost Koroških Slovencev in Slovencev

Neuer Platz 10
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Austria

www.skupnost.at
office@skupnost.at

Telefon: +43 463 59 16 59
Facebook: [SKUPNOST](https://www.facebook.com/SKUPNOST)

Council of Carinthian Slovenes / Narodni Svet Koroških Slovencev

Viktringer Ring 26
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Austria

www.nskvs.at
office@nskvs.at

Telefon: +43 4 63512528
Facebook: [NARODNISVET](https://www.facebook.com/NARODNISVET)

Ahoj – **Dober dan**
Vitajte – **Pozdravljeni**
Ako sa máte? – **Kako Vam gre?**
Dobre, ďakujem – **Hvala, dobro.**
Moje meno je... – **Moje ime je...**
Vtipný jazykolam:
če bi bk bka bek ubil bi bk bek bil

Lužickí Srbi v Nemecku

Lužickí Srbi sú západoslovanská skupina, ktorá sa na svojom území usadila približne pred 1400 rokmi. Ich oficiálne uznaná „oblasť osídlenia predkov“ je definovaná v zákonoch a nariadeniach spolkových krajín Sasko a Brandenbursko.

Lužickí Srbi žijú na východe Spolkovej republiky Nemecko, v trojuholníku medzi Berlínom, Görlitzom a Drážďanmi. K ich kultúrnym a administratívnym „hlavným mestám“ patrí Cottbus v Dolnej Lužici a Bautzen/Budyšin v Hornej Lužici, hoci ich jazyk je v každodennom živote počuť najmä v „centrálnej sídelnej oblasti“ medzi Kamenzom, Hoyerswerdou a Bautzenom. V strednej časti Lužice je jazykovým a kultúrnym centrom Schleife.

Lužickí Srbi boli od 10. storočia až do nedávnej minulosti germanizovaní a nikdy sa im nepodarilo vytvoriť vlastný štát.

Podľa oficiálnych údajov žije v krajine približne 60 000 Lužických Srbov. Patria k nim horní lužickí Srbi v Hornej Lužici v Sasku a dolní lužickí Srbi/Vendí v Dolnej Lužici v Brandenbursku. Tieto dve skupiny sa líšia jazykovo a kultúrne. Lužickí Srbi sú v Nemecku uznávaní ako národnostná menšina. Okrem svojho jazyka majú aj oficiálne uznanú vlajku a hymnu. Lužickí Srbi sú vo všeobecnosti nemeckými občanmi. Ich jazyk a kultúra sú chránené ústavami jednotlivých spolkových krajín.

Vychádza hornolužickosrbský denník Serbske Nowiny, dolnolužickosrbský týždenník Nowy Casnik, lužickosrbský kultúrny mesačník Rozhľad, detský časopis Płomjo, katolícky časopis Katolski Posoł a evanjelický cirkevný časopis Pomhaj Bóh. Existuje aj lužickosrbský rozhlas na staniciach MDR a RBB, ktoré produkujú aj mesačný televízny program. Funguje tu viacero kultúrnych organizácií a inštitúcií. Medzi ne patria napr: Lužickosrbská nadácia, Jazykové centrum Witaj, Nemecké lužickosrbské ľudové divadlo, Lužickosrbský národný súbor, vydateľstvo Domowina, Lužickosrbský inštitút, Lužickosrbské múzeum v Cottbuse a Budyšine a ďalšie. V priebehu roka lužickí Srbi oslavujú približne 30 sviatkov a kultúrnych podujatí, hoci existujú regionálne rozdiely. Mimoriadne pôsobivé sú januárová vtáčia svadba a lužickosrbský vendský karneval „Zapust“. Existujú dva spisovné jazyky (štandardné variety), hornolužická srbčina (hornjoserbsčina) a dolnolužická srbčina (dolnoserbsčina), ale zvyčajne sa rozlišuje medzi dolnou lužickou srbčinou, hornou lužickou srbčinou a skupinou hraničných nárečí medzi nimi. Dolnej lužickej srbčine hrozí akútny zánik. Kým horná lužická srbčina (srbja) má bližšie k češtine a slovenčine, dolná lužická srbčina (srby) je podobná skôr poľštine.

Zväz Lužických Srbov „Domowina“ - Bund Lausitzer Sorben e.V., založený v roku 1912 a člen FUEN od roku 1990, má veľmi širokú základňu, ktorá zahŕňa približne 180 členských združení v 18 regionálnych a profesijných združeníach. Jej činnosť je teda veľmi rôznorodá a siaha od konkrétnych kultúrnych prezentácií až po politickú prácu.

Akútnymi témami sú problematika mladých talentov vrátane odovzdávania jazyka ďalšej generácii, nedostatok lužickosrbsky hovoriacich učiteľov a pokračovanie v existujúcich projektoch, ako aj nové výzvy, napríklad štrukturálne zmeny v dôsledku úpadku hnedouhoľného priemyslu a digitalizácia.

Ahoj – **Hallo**
Vitajte – **Willkommen**
Ako sa máte? – **Wie geht's?**
Dobre, ďakujem. – **Danke, gut.**
Moje meno je.. – **Mein Name ist...**
Zvláštne, vtipné alebo zložité
slovo vo vašom jazyku:
Wjewjerčka (squirrel)

**Domowina - Zväz Lužických Srbov/
Domowina – Zwjazk Łužiskich Ser-
bow z. t.**

Postplatz 2
02625 Bautzen / Budyšin
Germany

www.domowina.de
sekretariat@domowina.de

Telefon: +49 3591 550102
Facebook: [Domowina](https://www.facebook.com/Domowina)

Česi v Chorvátsku

Česi sa začali sťahovať do Chorvátska v 18. storočí, v čase Rakúskej monarchie. Ivanovo Selo je najstaršia česká obec v Chorvátsku, založená v roku 1826. V roku 1930 žilo v Chorvátsku približne 40 000 Čechov, ale ich počet začal klesať, pretože Česi sa začali viac asimilovať. V roku 2011 žilo v Chorvátsku 9 641 Čechov - približne 65 % z nich v Bjelovarsko-bilogorskej župe, väčšinou v meste Daruvar, ktoré je centrom spoločenských a kultúrnych aktivít českej národnosti. Sídlí tu Zväz Čechov v Chorvátsku a ďalšie české inštitúcie. V obci Končanica tvoria Česi skutočne väčšinu obyvateľstva. Dôležitým a hodnotným cieľom v oblasti českého osídlenia je Etnografická zbierka českej národnostnej menšiny v Ivanovom Sele.

Česi v Chorvátsku - Češi v Chorvátsku - česká menšina v Chorvátsku – česká menšina v Chorvátsku - hovoria česky - český jazyk.

Dnes sú jednou z najlepšie organizovaných českých menšín na svete. Zväz Čechov organizuje stovky kultúrnych, vzdelávacích a odborných podujatí.

Vzťahy medzi menšinou a väčšinou boli vždy dobré a také aj zostávajú. Českú menšinu v chorvátskom parlamente zastupuje spoločný poslanec so slovenskou menšinou. Česká menšina má politických zástupcov na regionálnej a miestnej úrovni a jej práva sú zakotvené v Ústavnom zákone o právach národnostných menšín (2001). Príslušníci menšín majú právo vyjadrovať svoju národnosť, používať svoj jazyk a požívať kultúrnu autonómiu. Majú tiež právo voliť svojich politických zástupcov. Najväčšími problémami súčasnosti sú asimilácia a emigrácia, najmä mladých kvalifikovaných odborníkov.

Vydavateľstvo NVI Jednota vydáva týždenník Jednota, detský časopis, učebnice českého jazyka, historické a literárne diela menšinových autorov a ďalšie tlačoviny. Jednota informuje o všeobecných kultúrnych, spoločenských a politických aktivitách českej menšiny v Chorvátsku. Rádio Daruvar vysiela denne polhodinový program v českom jazyku.

Koordináčna rada a zastupiteľstvo českej menšiny v Chorvátsku ktorá bola založená v roku 2003 a od roku 2011 je členom FUEN, sa stará o 32 spolkov (Česká beseda), české školy, vydavateľstvo a kultúrne dedičstvo českej menšiny. V Chorvátsku sú dve české základné školy, jedna štvorročná česká škola, dve materské školy a jedna stredná škola s českou pobočkou. Pre Český zväz pracuje Rada pre školské záležitosti. Český zväz a jeho členovia organizujú stovky kultúrnych, vzdelávacích a odborných podujatí; najstarším a najväčším festivalom roka sú Dožinky.

Koordináčna rada zastupuje záujmy rád a predstaviteľov českej menšiny v Chorvátsku. Organizuje pravidelné stretnutia, výmenu informácií a skúseností, prezentácie a kampane. Monitoruje vykonávanie zákona a realizáciu práv osôb patriacich k menšine. Monitoruje tiež schvaľovanie a vykonávanie všetkých zákonov týkajúcich sa českej národnosti na štátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Ahoj – Ahoj!
Vítajte – Vítame vas
Ako sa máte? – Jak se máš?
Dobře, ďakujem. – Dobře,
děkuji.
Moje meno je... – Jmenuji se...

**Koordináčna rada, Zastupiteľstvo
českej menšiny v Chorvátsku**

Trg Kralia Tomislava 7
HR-43500 Daruvar
Croatia

damir.malina@inet.hr

Telefon: +385 43 331 029

Česi na Slovensku

Česká menšina na Slovensku vznikla po rozdelení Československa na Českou republiku a Slovensko v roku 1993. Příslušníci tejto menšiny, ako aj historické pamiatky týkajúce sa Čechov na Slovensku sú roztrúsené po celej krajine.

Český spolok na Slovensku má svoje základne v jedenástich slovenských mestách. Sú to: Bratislava, Trnava, Nitra, Trenčín, Žilina, Martin, Zvolen, Liptovský Hrádok, Poprad a Košice, kde má spolok sídlo. Čechov na Slovensku priamo nezastupuje žiadna politická strana, keďže výzvy menšiny sú reprezentované iným spôsobom.

Českú menšinu tvorí 37 000 obyvateľov Slovenska. Veľká časť z nich hovorí česky aj slovensky.

Český spolok na Slovensku má 1300 členov. Založený bol v roku 1994 a do FUEN vstúpil v roku 2003. Okrem ústredia v Košiciach má pobočky v Bratislave, Trnave, Trenčíne, Martine, Liptovskom Mikuláši a Starej Ľubovni. Novozaložené združenie Česká omladina na Slovensku je zamerané na prácu s deťmi a rodičmi.

Združenie má vlastný časopis Stříbrný vítr, ktorý vychádza každé dva mesiace. Organizuje množstvo výstav, diskusií, vzdelávacích programov a koncertov pre členov, ako aj pre verejnosť a slovenskú majoritu. Osobitným podujatím sú Dni českej kultúry v Košiciach. Pri združení pôsobí aj ženský spevácky zbor, ktorý vystupuje na Slovensku i v zahraničí.

Za svoju hlavnú úlohu združenie považuje zachovanie českého jazyka a kultúrnej pamäti českých tradícií na Slovensku.

Ahoj – Ahoj
Vítajte – Vítej / Vítejte /
Ako sa máš/máte? – Jak se máš/ máte
Dobře, ďakujem. – Dobře, děkuji.
Moje meno je... – Jmenuji se...
Mimoriadne zložitý výrok:
Třístatřicettří stříbrných stříkaček,
stříkalo přes třístatřicettří stříbrných
střech.

**Český spolok na Slovensku /
Český spolok na Slovensku**

Hlavná 70
SK- 04001 Kosice
Slovakia

www.ceskyspolok.sk
cnske@zoznam.sk

Telefon: +421 055 / 6255 217

Bielorusi v Estónsku

Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2001 bolo v Estónsku evidovaných 16 891 Bielorusov, čo predstavuje 1,2 % z celkového počtu obyvateľov. Celkovo je takmer tretina estónskeho obyvateľstva príslušníkom národnostnej menšiny. Väčšina Bielorusov prišla do Estónskej sovietskej republiky ako pracovná migrácia a usadila sa najmä v mestskom prostredí Tallinnu alebo v okrese Ida-Viru. Mnohí Bielorusi uvádzajú ako svoj materinský jazyk ruštinu. V Tallinne pôsobia miestne združenia a bieloruské kultúrne centrum s nedeľnou školou.

Národnosti, ktoré majú viac ako 3 000 obyvateľov, majú právo na miestnu kultúrnu autonómiu. V mladej Estónskej republike existoval už v 20. rokoch 20. storočia zákon o autonómii, ktorý menšinám priznával osobitné práva, ale právna situácia menšín sa počas a po vzniku Sovietskej republiky skomplikovala. V roku 1998 vstúpil v Estónsku do platnosti Rámcový dohovor o ochrane národnostných menšín, ale krajina nepodpísala Európsku chartu regionálnych alebo menšinových jazykov. Od roku 2000 prebieha vládny program integrácie do estónskej spoločnosti, ktorý sa však zameriava na podporu znalostí estónskeho jazyka.

Združenie Bielorusov v Estónsku je členom FUEN od roku 2004.

Ahoj – Pryvitannie
Vitajte – Sardečna
zapašajem
Ako sa máte? – Jak spravy
Dobre, ďakujem. – Vieľmi dobra,
dziakuj
Moje meno je... – Mianie zavuč

**Združenie Bielorusov v Estónsku /
Valgevenelaste liit Eestis**

Uus Str. 19-8
EE-10111 Tallinn
Estonia

ninsavin@mail.ru

Telefon: + 372 5134280

Čiernohorci v Albánsku

Čiernohorská menšina je jednou z najstarších menšín žijúcich v Albánskej republike. Možno povedať, že táto menšina sa skladá z troch skupín pôsobiacich v rôznych historických obdobiach. Do prvej skupiny patria čiernohorské rodiny ktoré žijú už niekoľko storočí v oblasti mesta Shkodra na hraniciach s Čiernou Horou. Do druhej skupiny patria čiernohorské rodiny, ktoré prišli po výmene obyvateľstva podľa medzinárodných dohôd medzi Albánskym kráľovstvom a Juhosláviou v roku 1934. A tretia skupina zahŕňa rodiny čiernohorských politických prisťahovalcov, ktorí prišli po 2. svetovej vojne, najmä rodiny so stalinistickým presvedčením, odporcovia Titovho juhoslovanského režimu. Tieto rodiny sa usadili v hlavných albánskych mestách.

Z historických dôvodov (násilné začlenenie Čiernej Hory v roku 1918 do vtedajšieho Srbsko-chorvátsko-slovinského kráľovstva a potom do Juhoslávie) bola táto menšina známa ako srbsko-čiernohorská menšina až do roku 2017, keď albánsky parlament uznal čiernohorskú menšinu ako samostatnú menšinu. Dnes sa predpokladá, že na území Albánska žije 30 - 35 tisíc Čiernohorcov. Vyvíja sa úsilie o otvorenie materských a základných škôl v odbornom jazyku a už 3 roky vysiela RTSH 2 správy v čiernohorskom jazyku v relácií jazykových menšín.

Združenie Bielorusov v Estónsku je členom FUEN od roku 2004

Ahoj – Pryvitannie
Vitajte – Sardečna
zprašajem
Ako sa máte? – Jak spravy
Dobre, ďakujem. – Vieľmi do-
bra, dziakuj
Moje meno je... – Mianie zavuč

**Združenie Bielorusov v Estónsku
"ZCGA" - Elbasan /
Zajednica Crnogoraca u Albaniji -
Elbasan**

Lagja Aqif Pasha
Rr. Vasil Taja. Nr45 Elbasan
Albania

<https://www.facebook.com/marinko.culafic>

Strešná organizácia »Únia národnostných menšín Estónska«

Únia národnostných menšín Estónska (ERÜ) bola založená v roku 1998 a v roku 2001 sa stala členom FUEN.

Cieľom organizácie je zastupovať národnostné menšiny na úrovni štátu a samosprávy, chrániť ich národnú kultúrnu identitu a posilňovať spoluprácu medzi národnosťami v rámci Estónska aj mimo neho. Jednou z najdôležitejších úloh ERÜ je podľa svojich možností prispievať k demokratizácii a primeranému rozvoju Estónska. Zväz vykonáva širokú škálu činností v oblasti kultúry, vzdelávania a integrácie a organizuje rôzne slávnosti. Patrí medzi ne Deň nezávislosti Estónska, Deň národnej rozmanitosti, Dni starého mesta Tallinu, Dni spriaznených národov, futbalové zápasy, výstavy, semináre, jazykové kurzy, vedecké prednášky, vzdelávacie a informačné podujatia pre deti, Estónske národné fórum, „Etno-veltrh“ a koncerty.

V súlade so svojimi štatútmi ERÜ zastupuje záujmy menšín v Estónsku, podporuje šírenie pôvodných jazykov, kultúry a spôsobu života menšín a pomáha zachovávať menšinovú identitu a zvyky. Únia národnostných menšín Estónska zabezpečuje dodržiavanie práv menšín stanovených v estónskej ústave a zákone o kultúrnej autonómii národnostných menšín. Podieľa sa aj na rozvoji vzťahov medzi národnosťami. Únia podporuje výmenu informácií a skúseností medzi národnostnými združeniami s cieľom podporiť ich prácu v teréne. Do budúcnosti sa bude Únia usilovať o posilnenie práce s mládežou a spolupráce s medzinárodnými organizáciami a o podporu prispôsobovania sa globálnym zmenám a vývoju. Okrem toho sa Únia zameria na zachovanie kultúrneho dedičstva a jazykov. Výzvou zostáva samofinancovanie.

Únia národnostných menšín Estónska / Eestimaa Rahvuste Ühendus

Pärnu mnt. 6
EE-10148 Tallinn
Estonia

<https://rahvused.ee>
office@nationalities.ee

Telefon: +372 6440234

Strešná organizácia “Zhromaždenie národností Ukrajiny”

Strešná organizácia „**Zhromaždenie národností Ukrajiny**“ je veľká multietnická štruktúra, ktorá združuje viac ako 50 národností/etník a 120 organizácií. Zhromaždenie je zodpovedné za posilňovanie priateľstva a solidarity medzi rôznymi etnickými skupinami žijúcimi na Ukrajine a za ochranu ich záujmov a ľudských práv. Medzi jej aktivity patria okrúhle stoly, konferencie, semináre, kultúrne a vzdelávacie podujatia, festivaly a koncerty, ako aj monitorovanie xenofóbie a rasizmu. Organizácia je členom FUEN od roku 2015.

Strešná organizácia „Zhromaždenie národností Ukrajiny“ / Громадська організація «Асамблея Національностей України»

30 Street Yaroslavov Val, 14-D, Office
90-91
UA-01030 Kiev
Ukraine

assemblykiev@ukr.net
www.aseembly.org.ua

Telefon: +380 (44) 253 38 88
Facebook: [Асамблея Національностей
України](#)

Koordinácia a aktivity AGSM

AGSM vznikla z iniciatívy slovanských menšín ako solidárne spoločenstvo pod záštitou FUEN. Členovia sa spoločne venujú konkrétnym kľúčovým bodom na zachovanie a zlepšenie každodenného života príslušníkov menšín. Ukázalo sa, že slovanské komunity často čelia veľmi podobným výzvam v teréne. Keďže mnohé z nich sú relatívne malé, často majú obmedzené možnosti politickej účasti, sú finančne slabé a administratívne nedostatočne zastúpené. Úloha tejto pracovnej skupiny je svojou povahou veľmi náročná, keďže spája mnoho rôznych slovanských národov (od Lužických Srbov v Nemecku, cez Rusov v Estónsku, Rusínov na Ukrajine až po Chorvátov v Molise v Taliansku). Keďže neexistuje jediný slovanský jazyk, AGSM sa identifikuje prostredníctvom rozmanitých, ale úzko súvisiacich kultúr, tradícií a jazykov svojich menšín.

S cieľom aktívne formovať svoju činnosť sa Pracovná skupina pre slovanské menšiny stretáva dvakrát ročne: počas výročného kongresu FUEN, ako aj počas výročnej konferencie - Seminára slovanských národností v Európe. V rámci prednášok, situačných správ, diskusných kôl a návštev na mieste si slovanské menšiny na výročnej konferencii vymieňajú informácie o svojej aktuálnej situácii, skúsenostiach a najnovšom vývoji a spoločne pracujú na riešení. Do roku 2017 organizovala výročné stretnutie AGSM strešná organizácia Lužických Srbov Domowina. V súčasnosti je koordinácia pracovnej skupiny slovanských menšín v kompetencii FUEN.

Zvýšenie financovania FUEN zo strany Spolkovej republiky Nemecko umožnilo AGSM zriadiť vlastný koordinačný úrad pre slovanské menšiny; čo je považované za elementárny pokrok v úsilí, ktoré sa už niekoľko rokov vyvíja s cieľom o vytvorenie centrálnej koordinačnej funkcie. Tento vývoj umožní AGSM komunikovať, plánovať a vykonávať činnosti oveľa efektívnejšie a účinnejšie. Pozícia koordinátora AGSM má byť silnou centrálnou funkciou pre záujmy slovanských menšín, ktorý bude podporovať členov počas celého roka a poskytovať príležitosti na ďalší rast.

Kontaktné údaje

Ak máte akékoľvek otázky, alebo máte záujem stať sa členom Pracovnej skupiny slovanských menšín, neváhajte nás kontaktovať. Môžete tiež navštíviť náš nový webový portál AGSM, kde nájdete viac informácií a najaktuálnejšie novinky alebo sa prihlásiť na odber informačného bulletinu:

FUEN / AGSM Koordinator Matic Germovšek Ž., Carinthian Slovene
E-mail: agsm@fuen.org
Web: www.agsm.fuen.org

Schiffbrücke 42
D - 24939 Flensburg
Phone: +49 461 12 8 55
E-mail: info@fuen.org
Web: www.fuen.org

Federálna únia Európskych národnostných menšín (FUEN)

Federálna únia Európskych národnostných menšín (FUEN)

- je hlavným predstaviteľom a najväčšou strešnou organizáciou autochtónnych národnostných menšín, národnostných a jazykových spoločenstiev v Európe. V súčasnosti združuje viac ako 100 členských organizácií z 35 európskych krajín, pričom každý rok pribúdajú noví členovia.

- je spoločenstvo vzájomnej podpory, ktoré zastupuje záujmy európskych menšín na regionálnej, národnej a najmä európskej úrovni.

- udržiava rozsiahlu sieť európskych regiónov, politických činiteľov, vedeckých inštitútov, kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií, mládežníckych organizácií, médií a ďalších zainteresovaných strán.

- pracuje na zachovaní a podpore identity, jazyka, kultúry, práv a tradícií európskych národností.

- je hlasom národností v medzinárodných organizáciách a Európskej únii, Rade Európy, Organizácii spojených národov a OSCE.

V posledných rokoch organizácia FUEN rozšírila a upevnila svoj tím a prítomnosť, s tromi kancelármi vo Flensburgu, Berlíne a Bruseli. Úspech organizácie FUEN pri koordinovaní európskej občianskej iniciatívy Minority SafePack poskytol organizácii oveľa väčšiu viditeľnosť a konsolidovanejšie postavenie.

FUEN vedie predsedníctvo, ktoré volí zhromaždenie delegátov a ktoré sa skladá z predsedu, šiestich podpredsedov a predsedu Mládežníckej organizácie európskych menšín (JEV) (ex officio). Od kongresu FUEN v roku 2016 vo Vroclave (Poľsko) je predsedníctvo vedie Loránt Vincze, člen maďarskej komunity v Rumunsku.

Zdroje

Kašubovia v Poľsku

<http://www.kaszubi.pl> <https://www.polish-online.com/polen/staedte/kaschubei-kaschuben.php>
<https://www.fernweh.de/kaschubei-polen.html> FUEN koledar 2020

Burgenlandskí Chorváti v Rakúsku (Hrvatskicentar)

<http://www.hrvatskicentar.at>

Chorváti v Srbsku

<https://www.dshv.rs> <http://timetravel.mementoweb.org/list/2010/>
<http://webrzs.statserb.sr.gov.yu/axd/en/opstinski/2008/03.pdf>
<https://www.youtube.com/watch?v=NrMPBDR58TI>

Lemkovia v Poľsku

<http://www.lemko.org/lih/whoarewe.html>
<http://www.carpatho-rusyn.org/lemkos/goc.htm>
<https://www.fuen.org/de/members/Association-of-Lemkos-in-Poland>
Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntnen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Macedónci v Grécku

<https://www.tagesschau.de/ausland/mazedonien-nordmazedonien-101.html>
<http://www.florina.org/>
<https://www.hrw.org/reports/pdfs/g/greece/greece945.pdf>

Poliaci v Nemecku

<https://www.bpb.de/gesellschaft/migration/kurzdoessiers/256398/polinische-diaspora>
<http://www.zpwn.org>

Poliaci v Českej republike

<https://bt.kc-cieszyn.pl/>
<https://polonica.cz3>
Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntnen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Pomáci v Grécku

<https://www.gfbv.de/de/news/die-pomaken-in-griechenland-272/>
<https://www.fuen.org/de/members/Panhellenic-Pomak-Association/GR>
Apostolov, M. (2018) Religious Minorities, Nation States and Security: Five Cases from the Balkans and the Eastern Mediterranean

Karpatskí Rusíni na Ukrajine

Marc Stegherr: Rusinisch. V: Lexikon der Sprachen des europäischen Ostens (= Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens. Band 10). Izdal Miloš Okuka / Gerald Krenn. Wieser, Celovec 2002
FUEN koledar 2020

Slováci v Českej republike

<https://www.fuen.org/de/members/Association-of-Slovaks-in-the-Czech-Republic/CZ>
<https://www.radio.cz/de/rubrik/spezial/ploetzlich-minderheit-slowaken-in-tschechien>
<http://www.slovaci.cz/>
Nonnemann, A. (2003) Internationale Minderheiten in Tschechien. Universität Lüneburg
Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntnen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Korutánskí Slovinci v Rakúsku

www.nsk.at
www.skupnost.at

Bielorusi v Estónsku

Leiserowitz, R. (2008) Die unbekanntnen Nachbarn: Minderheiten in Osteuropa. Christoph Links Verlag

Strešná organizácia na Ukrajine

<https://www.fuen.org/de/members/Public-Organization-Assembly-of-Nationalities-of-Ukraine-UA>

Zrieknutie sa zodpovednosti

Obsah, ktorý nie je výslovne označený iným zdrojom, poskytli vydavateľovi priamo členské organizácie. Napriek dôkladnej kontrole nemôžeme zaručiť, že informácie uvedené v tejto brožúre sú aktuálne, správne alebo úplné. Obsah týkajúci sa členských organizácií vyjadruje názor danej organizácie alebo jej zástupcov, a nie nevyhnutne názor vydavateľa.

Odkazy a prepojenia

Vydavateľ nezodpovedá za žiadny obsah, na ktorý sa odkazuje alebo na ktorý sa odkazuje z jeho stránok („hypertextové odkazy“) - pokiaľ nie je plne oboznámený s nezákonným obsahom a nie je schopný odradiť návštevníkov svojich stránok od zobrazenia týchto stránok. Vydavateľ týmto výslovne vyhlasuje, že v čase odkazovania nebol na predmetných odkazovaných stránkach badateľný žiadny nezákonný obsah. Ako vydavateľ nenesie žiadnu zodpovednosť za vplyv na súčasný a budúci dizajn, obsah alebo autorstvo odkazovaných stránok. Vydavateľ sa preto výslovne dištancuje od všetkého obsahu všetkých odkazovaných stránok, ktorý bol od vytvorenia odkazu zmenený. Za nezákonný, chybný alebo neúplný obsah a najmä za škody vyplývajúce z použitia alebo nepoužitia takýchto informácií zodpovedá len poskytovateľ príslušnej odkazovanej stránky; vydavateľ len odkazuje na príslušné publikácie prostredníctvom odkazov.

FUEN Flensburg / Flensburg
Schiffbrücke 42
D-24939 Flensburg
+49 461 12855

FUEN Berlin
Kaiser-Friedrich Straße 90
D-10585 Berlin
+49 30 364 284 050

FUEN Brussel / Bruxelles
Rue d'Arlon 25
B-1050 Bruxelles, Belgium
+32 2 6271822